

Aquest número ha passat per la censura

Preu: 30 cèntims - Rambla del Centre, 19 - Tel. 23118 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Francesc Pujols, liberal-conservador, demana un vot de confiança

Deia el molt il·lustre Francesc de Xavier Llorens i Barba, gloriós continuador de la nostra tradició filosòfica catalana, en plena renaixença de Catalunya al segle passat, que després de l'escola kantiana, quedava establert definitivament i científicament l'ànima, de la qual ell va ésser també el tan gloriós com compendiós definidor, tenia tres facultats o potències que són la intel·ligència, la sensibilitat i la voluntat, perquè tota altra facultat que hom li atribuïu, queda sempre compresa i reduïda a una de les tres esmentades. A tot senyor tot honor, que diuen els francesos. Ell, acusat de kantista pel seu germà gran espiritual, el també gloriós Manuel Milà i Fontanals, reconeixent els defectes de la filosofia kantiana, en sabia reconèixer els efectes i els mèrits, com el mateix Milà, que malgrat acusar d'aficions kantistes el seu company Llorens, i de combatre sempre la filosofia de Kant, també sabia reconèixer i acceptar les aportacions que aquest filòsof i la seva escola han portat al ram de l'estètica, com a ciència, tal com nosaltres, també imparcialment, ens complaem a fer constar amb totes les lletres en els nostres articles contra el kantisme i l'escola de Kant, enemiga de la filosofia catalana, perquè de la mateixa manera que diem una cosa també en diem una altra.

No ens cansarem de repetir-ho, perquè a cada u el que sigui seu. No som ni serem mai venjats ni d'aquells que porten la contrària per sistema, i abans d'escoltar la qüestió prèvia, ja demanen la paraula en contra, i que quan es veuen en majoria, abans de saber si tenen raó, demanen que es passi a votació.

Som i serem gent catalana, tant si es vol com si no es vol;

com deia el famós Angel Guimerà, perquè dir catalans vol dir imparcialitat i objectivitat davant de la realitat, mirada amb serenitat, que en això sí que

no hi ha terra més ufana sota la capa del sol,

com continua dient el mateix Angel de la nostra terra, en la sardana més cèlebre que va escriure posada en música pel mestre Morera, que, com diem nosaltres, ha posat l'ànima catalana en música, aquesta ànima que, segons la definició que també en donem nosaltres i molts ens l'acceptem, és el mirall de la realitat, encara que en alguns catalans sigui un mirall entelat per l'alè del confusionalisme que ens ve de fora Catalunya.

Diem tot això per fixar la nostra posició davant dels que ens fan la gran mercè de preguntar-nos com és que som liberals i conservadors alhora.

Anem a pams i sentem bases. A la facultat de la intel·ligència, hi correspon la dialèctica; a la de la sensibilitat, l'estètica, i a la de la voluntat, l'ètica. Hem trobat en els nostres estudis, que ja fa anys que duren i comencen a ésser vells a desgrat de la joventut eterna que els desitgem, que en estètica, o sigui en el ram de la sensibilitat, que és el que s'ocupa de l'art i la bellesa, la humanitat no pot ni podrà mai, per anys que passin, superar l'art clàssic fundat per la Grècia dels nostres somnis i records, com també hem trobat igualment que en ètica, o sigui en el ram de la voluntat, que és el que s'ocupa de la moral i el bé, la humanitat tampoc, per anys i panys que passin, no podrà trobar la manera de superar el dret romà clàssic, animat, com també nosaltres liberals conservadors estem cansats de dir i repetir, per la visió de la moral del cristianisme, que, com hem declarat manta vegada de paraula i per escrit, amb la imparcialitat que treiem suara, és la moral més alta que existeix i no pot ésser superada mai per cap altra.

Però ara ve la nostra. Ara ve la que és el nostre cavall de batalla. Així com en la concepció artística i jurídica, la humanitat ja ha dit la darrera paraula i tot el que sigui voler-la superar és retornar fatalment a estats anteriors, ja depassats pel camí humà envers la civilització, en dialèctica, o sigui en el ram de la intel·ligència, que

s'ocupa de la ciència i la veritat, la humanitat encara té molt camp per córrer i encara no en sap de la missa la mitja. Si l'art i el dret han fet el ple com la lluna, com nosaltres diem en la nostra obra titulada *L'evolució i els principis immutables*, que ens permetem recomanar als nostres lectors que vulguin treure el nas a la finestra de les lleis universals i eternes, la ciència encara no ha fet el quart creixent. Quan l'art i la ciència ja pretenen iniciar el quart minvant, anant cap a l'occident, la lluna de la ciència tot just comença a ésser l'ungla del dit clavada al cel de l'orient a l'hora de la posta de sol i a la caiguda de la tarda. L'ungla del dit, que assenyala el camí de posar el dit a la llaga.

Es cert i molt cert que la dialèctica, en les ciències particulars que avui presideixen la nostra civilització, més científica que cap més de les altres conegudes, ha trobat ja la forma clàssica, i també és cert que aplicant el mateix mètode que aquestes ciències han usat amb un èxit que ha sorprès la mateixa empresa, la trobarà en la ciència universal o Hiparxiologia, fruit de l'arbre plantat a la nostra terra per Ramon Llull, en terres de Mallorca, com si el volgués plantar al bell mig del mar, perquè navegues pertot, com una nau, i regat per Ramon Sibiuda des de l'altra banda del Pireneu, a desgrat d'ésser tots dos barcelonins, perquè si Llull era fill de pares barcelonins, Sibiuda diu que essent fill de Barcelona com nosaltres, se'n va anar a viure a Tolosa, el camp que li queda per córrer és infinit i encara té boscos verges per explorar, que no han estat solcats per l'arada del seny ni trepitjats pel pensament de l'home, que és el peu que petja els camins puríssims de la veritat.

Doncs bé, nosaltres, que en estètica i ètica som conservadors a ultrança, perquè veiem clar que anar més enllà, com diem, és perdre el temps i els diners i gastar pólvora en salves, encara que les reculades i les decadències, quan són inevitables, no ens tenen d'espantar ni de desorientar, veiem també claríssim que en dialèctica cal anar treballant per sortir de la primitivitat en què encara vivim, encara que no ho sembli. Si voler superar l'obra del dret i de l'art clàssics és voler tornar als temps primitius de la humanitat, voler aturar l'obra de Catalunya en la ciència és voler quedar immòbils en els temps primitius.

D'aquí ve doncs, senyors, que nosaltres, que en estètica i en ètica, en art i en dret, en bellesa i en bé, som conservadors, en dialèctica o ciència i veritat, som tan liberals i progressius com ho pugui ésser un altre i no ens espanta ni ens pot espantar res, perquè sabem que anant endavant per aquest camí, no sols no recularem, sinó que procurarem arribar allí on som, tan lluny com hom pugui i convingui, perquè Catalunya, la nostra Catalunya, faci fer a la ciència el que Grècia va fer amb l'art i la Roma amb el dret, que és la nostra dèria, com consta en les nostres obres titulades *Concepte general de la Ciència catalana* i la ja esmentada en aquest article de *L'evolució i els principis immutables*.

La seguretat que ens dona aquest camí és tan gran i tan ferma, que sabem que el nostre liberalisme en ciència no destruirà mai el conservadorisme que tenim en art i en dret, o sigui en el món de la sensibilitat i el món de la voluntat. La nostra ciència avançant, en lloc de combatre'ls, els donarà el fonament que no tenen i que necessiten, perquè per no tenir-los encara poden ésser posats en interdicte pels caps calents que creuen avançar i reculen, espantant els Senyors Canons de la nostra terra.

Si el poble català, en lloc de mostrar-nos desconfiança i de donar-nos un vot de censura, ens volgués fer el favor de donar-nos un vot de confiança, per un temps prudencial, se'ns necessitaria de nomenar cap ponència, l'hi agrairíem tota la vida, esperant que no quedaria del tot descontent de nosaltres.

No tots els nostres germans de pàtria han d'ésser com aquells catalans o d'altres que no ho són, que essent capaços d'admetre com avenços totes les deformacions en art i en dret, que pensant-se ésser generacions són degeneracions, són intransigents amb tot avenç de la ciència que els ataca els ideals bàsics de la vida que han acceptat abans que la ciència els fonamentés en la seva base, asseient-se'ls a la falda com una mare que els dona el pit per a nodrir-los amb la llet eterna.

FRANCESC PUJOLS

Els Dijous — Blancs

«Ite, missa est»

Un cop dit l'Evangeli, per les portes laterals han entrat les locatardanes esbufegant i ventant-se com unes desesperades. L'es-malt vermell de les ungles brilla a la claror dels ciris i el rimmel de les parpelles sembla regalimar. A mitja veu, continuen la conversa del carrer, no sense advertir:

—Noia, hem fet salut!
—En repassar els capells i les toaletes, s'adonen de la presència d'una amiga que també ha d'estar dempeus i s'hi acosten de mica en mica:

—Oh, encara ets a Barcelona, quan et creïem ja d'estiu!
—Es que hem tingut un contratemps terrible. Figura't que, en obrir el xalet, ho trobàrem tot revolt: les habitacions en desordre, les canonades arrencades, el bany sense el radiador; ens ho han deixat fet una llàstima; i això que, cada any, paguem un plus per al guarda de nit.

—I no heu fet indagacions?
—Ves-los al darrera! Estàvem a punt d'instalar-nos a l'hotel, però allò és un viure massa agitat i tothom sap el que fas i el que no fas. Pensa que, l'altre diumenge, hi andàrem només a pendre el te i ja ens veïrem al Ciero entre els noms de les famílies que hi passen temporada o que, almenys, hi dedicarem el week end. Al meu home no li ve gens de cara amoinar-se pel vestir i pel que diran.

—I a tu?
—Que ets curiosa! I si callessim?
—La campaneta invita a la genuflexió, però el crep rosa és tan delicat! Les elegants inicien solament un doblec de cintura, bo i subjacent-se l'escot amb l'index i li mitja. La lleu inclinació ve a ésser com un vessament d'essències que s'amalgamen amb l'encens difús i, en reincorporar-se, tornen a agitar els ventalls:

—Aquesta calor és inguantable. També hi hauria d'haver ventiladors...
—Que ets exagerada!
—Escolla: aquella del reclinatori no és la que s'havia de divorciar?

—Sí, però ja hi ha hagut avinença; ella només ha exigut, per a la reconciliació, que ell abandonés l'amistancada.

—Una de les amistancades, deus voler dir; aquella que fins la visitava i li feia presents el dia de la festa onomàstica.

—Precisament; era un cas de despreocupació extraordinari.

—I mira: em fa l'efecte que, després de la maltempada, aquesta casadeta fa molt més goig.

—Es clar; pel compte que li té. Tota muller ha de mantenir el seu rang; o si no que plegui.

—Guaita aquell, quin tranquil·la: de tant en tant dona un cop d'ull al Mundo Deportivo.

—Vols dir que no som més tranquils nosaltres? Prou, no enraonem més.

Les senyorettes del cor enguagen un cant malenconós amb un sol agudíssim, que estremeix.

—Com s'esforça aquesta noia! Però no ho fa pas malament.

—Que et creus que és una senzilla aficionada? Té bona escola: acaba de sortir del Conservatori del Liceu.

—Si molt convé és la liederista de la Piscina, les soirées de gala.

—La mateixa!
De fora arriben uns crits estentoris anunciant Dic, A B C, El Correo Catalán i El Siglo Futuro. Es que el cancell gran ha estat obert per tal de facilitar la desfilada. Les locatardanes són les primeres a eixir i, enfollonides, exclamen:

—Quin oficiant més parsimoniós! No se li ha escapat ni una síl·laba!

MIRADOR INDISCRET

Flor d'un dia

El «Partido Agrario Español en Cataluña» ha plegat veles, tot rectificat les impressions optimistes del seu cap il·lustre. El rètol del balcó de la Rambla de Catalunya fou tret la setmana passada, entre el més gran desconsol. En Gómez Monche, però, volia fer el cor fort:

—Nada; a lo hecho, pecho!
—Y pensar que en el banquete del Parque ya nos teniamos por los dueños de Cataluña! — somicà En Viza.

Pintat de fresc

Davant de tanta desolació, En Guiamet intervingué:

—Pero si vamos a salir gananciosos! ¡No somos todos aseo, no somos todos aseo!, pues todos en masa al «Frente Españolista», sin reservas mentales ni recatos!

—Si, claro, a usted no le viene de un rútilo más! — s'atremia a dir-li el conserge amb el farcell a la mà.

Pell d'herois

Bon punt incorporats al cercle del carrer de Pelai, els nou-vinguts s'apresaren a trametre un telegrama als dirigents de Madrid, Ruy Villanova i Chaparríeta. El que tenia l'estilogràfica als dits comença a escriure: «Los antiguos combatientes del Partido Agrario...», però no fou del gust dels circumstants, i l'encetaren així:

«Los eternos soldados desconocidos de la Cataluña española...»

Geni i figura

La que es troba en una situació més incòmoda és la senyora Luisa Gutiérrez Gallego, presidenta de la secció femenina dels agraris dissolts, aquella que es féu popular passejant un grifó pels carrers de Barcelona. El seu primer pensament, després del daltabaix, fou ingressar a les japs, però aquestes imposaren certes condicions, una de les quals era que la senyora Gutiérrez havia d'entrar com a soldat ras.

—No es justo que, de golpe y porrazo, se le conceda un cargo en la junta! — remarcava assenyadament la senyoreta Escoda.

La senyora Gutiérrez Gallego, acostumada a lluir galons, acabà desistint:

—Eso de pasar por las horcas caudinas, ¡jamás!

Presagis

A la peixera de l'Equestre es comentava la desfeta dels agraris barcelonins amb una certa estranyesa, però el baró de Güell, sempre iniciat, ho justificà:

—No em ve gens de nou; perquè quan vaig saber que En Martínez de Velasco i En Royo hagueren de pagar-se el dinar que els donaren aquí dintre, ja vaig pensar que aquesta gent no s'obriria camí.

Fent-hi estrelles

Els cedistes no s'hi veuen de contents amb el fracàs dels seus competidors, i fins s'atreveixen a fer-hi brometa, en la intimitat:

—Mira que ni poder sostener un pisito!...
—Se comprende; les ha faltado el dinamismo de un Cirera y el metal áureo de un Jaumar!

Consells als joves

El nostre antic conegut Josep Pla, en la seva crònica d'ahir a *La Veu*, acaba:

«A la joventut li convé la vida d'interior, anar poc al café i estudiar els manuals de

l'opositor de la Casa Reus, que, ara com ara, són els millors que hi ha.»

Ai, Pla, es veu que ja no sou jove, i per això no feu el que aconselleu a la joventut.

Xammar, en mànigues de camisa

Com cada estiu, Eugeni Xammar, el nostre volgut amic, ha vingut a passar — sentimental — una mesada al seu poble de l'Ametlla del Vallès.

De tant en tant fa una escapada a Barcelona.

El dia de la primera, es presentà a la terrassa del Colón.

Els cambres el reberen amb grans mostres d'alegria.

—Que tal, senyor Xammar? Com van les coses a Berlín? Quina sorpresa més agradable!

—Gràcies, gràcies... Bé, porteu-me un vermut.

La cosa canvià. Impossible servir el vermut, ni res. Xammar havia deixat l'americana a l'auto i anava en mànigues de camisa. I a un senyor que va amb mànigues de camisa, al Colón no el serveixen.

Xammar estigué tres quarts d'hora assegut a la terrassa.

—De treure'l, no el treurem. Però de beure, no beurà. Ni aigua. Ho sentim, senyor Xammar.

Els que salten

El mes d'abril de 1931, dos o tres dies després d'haver estat proclamada la República, un llèmena — rostre vermell de pagès de duet còmic i corbata negra de cinta — comença, amb marcada insistència, a freqüentar una oficina de la Generalitat.

Primer, féu una mica de conversa.

De la conversa, vingué el llegir el diari.

De llegir el diari passà a l'ofimert d'ajudar els funcionaris de l'oficina.

Resultat: que cada dia s'hi estava una estona més.

Molta gent el creia funcionari...

Fins que un dia ho va ésser de debò. Ventura Gassol, potser per a treure's del damunt aquell llèmena, el va col·locar.

I bé: el 8 d'octubre, al Palau de la Generalitat, davant uns detinguts, el llèmena exclamà amb veu prou alta perquè tothom el sentís:

—Així, a canonades els havien de treure!

Naturalment que aquestes coses tenen un premi. El llèmena sembla que està a punt de saltar d'un cop tres categories. Per ell pot haver-hi divisions més o menys territorials, però sap prescindir de les altres.

Bon profit!

Un Monsieur Homais

L'editor Sanxo Farrarons (a estones Laura Brunet) pren una part activa en les festes de barrada que es celebren a Santa Eulàlia de Vilapiscina.

En Sanxo, laic fins al moll dels ossos, va cridar els seus companys d'organització i els va dir:

—Des d'ara, aquí no som a Santa Eulàlia.

—No?

—No. Des d'ara suprimirem Santa Eulàlia i quedarem amb el Vilapiscina sol.

I efectivament, aquests dies hem vist anuncis de les festes encapçalats «Vilapiscina», i a sota, entre parèntesis i en lletra molt petita: «Santa Eulàlia-Horta».

Que diran els geògrafs davant aquesta feta d'un imitador de Monsieur Homais?

Les arrels del valencianisme

Com saben els nostres lectors, Joaquim Cases-Carbó i Francesc Pujols han recorregut de viatge el País Valencià: Alacant, Dènia, Elx, Alcoi, Xàtiva, València, Castelló, Peníscola, etc.

MELQUIADES

—Jo, senyora, ja salvaria la situació, ja; però... no em volen escoltar.

A la pàgina 5:

Gent de circ. Trenta-dos anys de contorsionista, per Joan Tomàs.

La ballarina nua davant els jutges. El procés de miss Joan Warner, per René Lousteric.

PINTORESC MISERABLE

"Cal Pitoño" i "La Paloma de Valencia"

I en tots els llocs visitats han parlat amb els arqueòlegs més o menys professionals: Paxeco, Araçil, Primitiu Gómez, Joan Porcar...

Una biblioteca

A casa de l'ex-radical Gaietà Huguet i actual Patrici oficial del valencianisme, càrrec heretat de son pare que fou un altre gran patrici...

Temps a venir

A casa del Patrici, Cases-Carbó feu un parlament abundant de fe catalana i d'entusiasme.

Coses difícils

Enraona que enraona, Cases-Carbó afirmava que el 6 d'octubre d'acord amb els valencianistes d'aquí Huguet i Penya...

Proselitisme

Tot prenent una líquida sota la lluna valenciana, l'advocat Anyó diu a Pujols: —Es vostè el primer fundador d'una religió...

La filatèlia al servei dels intel·lectuals

Des de l'any 1892, en què gairebé tots els països americans van emetre sèries de segells de correu en record del quart centenari del descobriment del Nou Món...

El termini de circulació serà d'un any, i l'emissió s'utilitzarà per al franquieg del correu ordinari. En els diversos tipus de que consta, han estat reproduïts al·legòricament els principals representants de les professions intel·lectuals...

El districte cinquè, que se n'ha vist de totes, ha estat molt castigat per la literatura. Hi han desfilat tots els reporters del país i de l'estranger aficionats al pintoresc suburbial...

I ha succeït allò que era fatal. Que ha estat el districte cinquè el que, finalment, s'ha descobert a si mateix: —Es a dir que jo sóc això i allò; és a dir, tot el que expliquen aquesta gent de la ploma...

Així que el districte cinquè s'adona de les magnífiques condicions que posseeix per al cultiu profitós del turisme, s'organitza degudament...

Us feia l'efecte que els homes, asseguts a les taules o repenjats al taulell d'aquells bars, tavernes i cabarets us havien de furar la cartera...

El Pitoño, abans d'ésser el propietari de la quadra, amb llits a banda i banda, del carrer del Migdia, s'havia dedicat, durant la dictadura...

La Paloma és un establiment de més prestigi que no el del Pitoño. Hi ha bar en el qual es serveixen begudes i rissosons i ocupa els baixos de la casa...

Entre els dos establiments es reparteixen els pidolaires. De pidolaires n'hi ha que van de dies i altres que van de nits. Aquests darrers són anomenats rats penats...

Ens oblidàvem els estrangers, especialment alemanys, que hi van a dormir. Són gent que durant el dia s'atipen de cervesa. Quan arriba l'hora d'allitar-se, els costa molt de

El pintoresc de debò, és a dir, aquell pintoresc brut i tèrbol, una mica al marge de la llei, s'ha refugiat en altres llocs del barri. En trobareu al carrer del Migdia i al carrer de Sant Ramon...

El pintoresc de debò, és a dir, aquell pintoresc brut i tèrbol, una mica al marge de la llei, s'ha refugiat en altres llocs del barri. En trobareu al carrer del Migdia i al carrer de Sant Ramon...

Entre a la volta del carrer d'En Trenta Claus. Suposem que són més de les dotze de la nit. Aquell carrer estret i brut presenta la fesomia protocol·lària d'aiguafort, pròpia de l'hora...

A la vorera, un metre més enllà, ajaçat damunt d'una estora de diaris, hi ha un home, manco del braç esquerre, que demana caritat als assistits de les tavernes flamencues...

Hi ha encara gent més estrafolària. Els que viuen de les dones i els que treuen el que poden dels homes. D'un d'aquells es conta el següent: Quan només disposa d'una sola senyora...

Passades les dotze, el carrer d'En Trenta és tranquil. N'han desaparegut les criatures espel·fades, les escampades de coves de verdura i de peix, els crits i els elaboradors i expendedors de paquets de tabac recollit entre dia...

A la matinada, cansats de rodar recercant la solució del problema de l'alimentació i del jaç, gent que viu com pot exercint professions que no figuren en els anuaris, es deixen caure en aquells hospitalaris establi-

ments. Si cal, hi fien el llit i el rissopó i tot. Tant l'Herculano de la Paloma com el Pitoño mateix, són gent comprensiva i que es fan càrrec de les coses...

El Pitoño, abans d'ésser el propietari de la quadra, amb llits a banda i banda, del carrer del Migdia, s'havia dedicat, durant la dictadura, a la noble professió de demanar caritat...

Entre els dos establiments es reparteixen els pidolaires. De pidolaires n'hi ha que van de dies i altres que van de nits. Aquests darrers són anomenats rats penats...

Ens oblidàvem els estrangers, especialment alemanys, que hi van a dormir. Són gent que durant el dia s'atipen de cervesa. Quan arriba l'hora d'allitar-se, els costa molt de

El pintoresc de debò, és a dir, aquell pintoresc brut i tèrbol, una mica al marge de la llei, s'ha refugiat en altres llocs del barri. En trobareu al carrer del Migdia i al carrer de Sant Ramon...

Entre a la volta del carrer d'En Trenta Claus. Suposem que són més de les dotze de la nit. Aquell carrer estret i brut presenta la fesomia protocol·lària d'aiguafort, pròpia de l'hora...

A la vorera, un metre més enllà, ajaçat damunt d'una estora de diaris, hi ha un home, manco del braç esquerre, que demana caritat als assistits de les tavernes flamencues...

Hi ha encara gent més estrafolària. Els que viuen de les dones i els que treuen el que poden dels homes. D'un d'aquells es conta el següent: Quan només disposa d'una sola senyora...

Passades les dotze, el carrer d'En Trenta és tranquil. N'han desaparegut les criatures espel·fades, les escampades de coves de verdura i de peix, els crits i els elaboradors i expendedors de paquets de tabac recollit entre dia...

A la matinada, cansats de rodar recercant la solució del problema de l'alimentació i del jaç, gent que viu com pot exercint professions que no figuren en els anuaris, es deixen caure en aquells hospitalaris establi-

acostuma a passar les tardes i les nits als cinemes, a la recerca de l'aspirant a ocupar un càrrec preeminent en algun dels establiments especialitzats del barri...

El Pitoño, abans d'ésser el propietari de la quadra, amb llits a banda i banda, del carrer del Migdia, s'havia dedicat, durant la dictadura, a la noble professió de demanar caritat...

Entre els dos establiments es reparteixen els pidolaires. De pidolaires n'hi ha que van de dies i altres que van de nits. Aquests darrers són anomenats rats penats...

Ens oblidàvem els estrangers, especialment alemanys, que hi van a dormir. Són gent que durant el dia s'atipen de cervesa. Quan arriba l'hora d'allitar-se, els costa molt de

El pintoresc de debò, és a dir, aquell pintoresc brut i tèrbol, una mica al marge de la llei, s'ha refugiat en altres llocs del barri. En trobareu al carrer del Migdia i al carrer de Sant Ramon...

Entre a la volta del carrer d'En Trenta Claus. Suposem que són més de les dotze de la nit. Aquell carrer estret i brut presenta la fesomia protocol·lària d'aiguafort, pròpia de l'hora...

A la vorera, un metre més enllà, ajaçat damunt d'una estora de diaris, hi ha un home, manco del braç esquerre, que demana caritat als assistits de les tavernes flamencues...

Hi ha encara gent més estrafolària. Els que viuen de les dones i els que treuen el que poden dels homes. D'un d'aquells es conta el següent: Quan només disposa d'una sola senyora...

Passades les dotze, el carrer d'En Trenta és tranquil. N'han desaparegut les criatures espel·fades, les escampades de coves de verdura i de peix, els crits i els elaboradors i expendedors de paquets de tabac recollit entre dia...

A la matinada, cansats de rodar recercant la solució del problema de l'alimentació i del jaç, gent que viu com pot exercint professions que no figuren en els anuaris, es deixen caure en aquells hospitalaris establi-

"Cal Pitoño"

"La Paloma de Valencia"

La llum somorta dels fanals

trobar el carrer, però encara els costa més d'ensopegar la porta de La Paloma. Quan la troben, resulta que no recorden el lloc on tenen el jaç, i succeeix que se'n queden d'ajaçats a la voravia o en un passadís.

Hi ha encara gent més estrafolària. Els que viuen de les dones i els que treuen el que poden dels homes. D'un d'aquells es conta el següent: Quan només disposa d'una sola senyora, per a treure'n tant com pot, utilitza el recurs de la gelosia...

El que viu o treu el que pot dels homes,

Encara hi ha altres exemplars d'aquesta fauna. En veureu vestint, a les nits, granes de mecànic. De dies els trobareu manobrant pel Paral·lel o pel carrer de les Tàpies...

A Cal Pitoño ara hi ha una societat coral composta de murcians. L'Associació coral L'Avi. Al balcó hi ha la bandera i passant pel carrer hom veu l'estendard i els trofeus guanyats en diversos festivals.

Darrerament al Pitoño varen donar-li un disgust gros. A la matinada hi va compareixer la policia a fer-hi un escorcoll. Trobà una pistola en un calaix i s'emportà el Pitoño...

Al cap d'uns quants dies, però, entrà novament per la porta, travessà majestuosament la renglera de llits i va abraçar la seva dona.

No ha sido nada. Unas cuantas buenas razones han bastado para convencerles de que era inocente.

Si hi passeu a la nit, de les dues en amunt, veureu un mostrari copiós que seu en els bars de la vorera. Qui fa la cervesa, qui fuma el cigarret, qui contempla les estrelles. És l'hora de la fresca i l'aprofiten. A les tres, cinc minuts més tard o més aviat, tant el Pitoño com l'Herculano els faran el senyal d'anar a jòc. Ells s'alçaran dels bancs, estiraran les cames, allargaran els braços enlaire i els seguiran com a xais.

JAUME PASSARELL

(Fotos Centelles)

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA ANTONI MARTI Màxima rapidesa □ Màxima qualitat AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

UNA VIDA CONSAGRADA A LA CAUSA DE LA PAU

La baronessa Bertha de Suttner (*)

Una vida excepcionalment rica, un matrimoni novellament seguit d'una existència conjugal model, un treball constructiu coronat d'èxit, la mort clement presentant-se al punt just d'evitar l'espectacle del desastre del seu ideal: vetaquí, direu, la carrera més bella que es pugui somiar per a una dona. Tal fou la de «Bertha la Pau», com l'havien anomenada els «graciosos». Els que la respectaven i l'apreciaven s'estimaven més dir-li l'autora d'*A baix les Armes!*

Aquest llibre, que fou traduït a tots els idiomes i conegut a través de les seves traduccions, passava de les sis xifres, produïent en el món una profunda impressió. I, així i tot, són ben pocs els que saben que Bertha de Suttner, titular del Premi Nobel de la Pau en 1905, fou, força anys abans, la que inspirà a Nobel la idea de fundar-lo. En els medis de la S. de les N., en el Tribunal de La Haia, quants n'hi ha que pensen en la dona que, durant dècades, consagrà la seva vida a la realització d'unes utopies de les quals es beneficiaven aquells avui? Així mateix, la magnífica novel·la d'amor del matrimoni Suttner és gairebé desconeguda per la generació present, encara que sigui de les més belles de la llegenda dels segles.

davant Bertha de Suttner, convertida d'un dia a l'endemà en cèlebre en tot el món. Un tal èxit li marcava el camí a seguir. Calia batre el ferro mentre era calent, duplicar els esforços per a la pau. Bertha de Suttner es multiplicava; se la veu en totes les conferències per a la pau, a les assemblees de la Unió Interparlamentària, a les que reclamen un congrés permanent de les nacions, un tribunal d'arbitratge internacional. Per a totes les idees es mostra propagandista infatigable, amb la paraula i la

Bertha de Suttner

JOVENTUT I LEGENDA

El pare de la que restarà per a la posteritat la baronessa de Suttner pertanyia a la noblesa austríaca. Era filla única del mariscal comte Joseph Kinsky. La seva mare era d'origen burgès; es deia von Körner i era parenta del fogós poeta revolucionari Theodor Körner. La seva joventut transcorregué en un medi intel·lectual on tingué tota avinentesa de desenvolupar les seves dotes naturals. Estava ben dotada per a la música, i a més a més feia molt de goig. El rei Guillem, que més tard havia d'arribar a ésser l'emperador Guillem I, li escriví després d'haver-la coneguda a Baden-Baden: «Heu conquistat un vell de setanta-dos anys, els sentiments del qual encara afecten sovint una gran vivacitat».

Una gran prova al llindar de la seva vida: el promès de la noia, príncep Adolf de Sayn-Wittgenstein, mor en el transcurs d'un viatge per mar. Sense fortuna personal, lliurada als seus propis mitjans, li cal guanyar-se la vida. A trenta anys, entra d'insititriu de les quatre filles del baró de Suttner. A la casa hi ha un fill de vint-tres anys, Arthur Gundakkar. Entre aquest i ella es nua una afeció profunda, un amor que havia de resistir a totes les proves. I això que tot els separa: la diferència d'edat i de fortuna, l'hostilitat dels pares. Bertha comprèn que cal resignar-se al renunciament i a la separació; se'n va a París, on esdevé secretària del gran químic Alfred Nobel. Fou per a ell, més que una secretària, una amiga l'afeció de la qual durà tant com la vida.

Però l'amor de Bertha per Arthur de Suttner subsisteix; la separació té més aviat l'efecte de demostrar la necessitat per a ella d'afrontar la vida l'un al costat de l'altre. Opten per un matrimoni secret, després del qual desapareixen per una temporada. Fou un bon escàndol! La novella d'aquesta noia ardent i del jove aristòcrata desencadenà llargament la crònica. Havien anat a amagar llurs amors al Caucas, on tenien uns amics. Durant nou anys, hagueren de lluitar durament per a assegurar-se llur existència, en un medi molt primitiu, en un clima rude, entre la vermina, sense diners. L'ur amor triomfa de totes les proves i fa d'aquests nou anys de lluita una inacabable lluna de mel.

INCANSABLES ESPORÇOS

Però l'anomenada literària de Bertha de Suttner creixia. Poden finalment tornar a Viena. D'altra banda, l'oblit havia fet la seva obra i el fill rebel trobà a l'hora de la tornada els braços i els salons oberts. La casa dels esposos Suttner esdevingué un lloc de reunió per a tot el que Viena comptava de reputació i d'intel·ligència. Els llibres succeïen als llibres.

Després surt *A baix les Armes!* Èxit inaudit. L'autora se les empenia amb tots els fetitxos, desafiava totes les consignes; l'escàndol fou més gran que en ocasió del seu matrimoni. Les cartes d'insults i d'amenaçes ploïen. Es provà de sufocar la veritat sota el ridícul. Res no prevalgué contra l'engrescament de les multituds. En pocs mesos, l'obra era traduïda a tots els idiomes. Els esperits més elevats s'inclinen

ploma. Crea sota el títol *A baix les Armes!* una revista per a servir de tribuna a les seves idees.

Durant tot aquest temps, una estreta col·laboració subsistia entre els dos esposos. Se'ls veia lluitar de costat per totes les idees generoses. Batalaven per la unió contra l'antisemitisme. Bertha de Suttner escriu: «L'antisemitisme, en paraules, en escrits o en acció, és un moviment perillós, que porta perjudici al principi de l'autoritat de l'Estat. Un govern no pot tolerar-lo més que l'anarquisme.»

DOL I CONSAGRACIÓ

En desembre de 1902 Arthur Gundakkar de Suttner mor, després de vint-i-sis anys de vida en comú. En el seu testament es llegia:

«M'has fet feliç, m'has ajudat a pendre la vida pels seus caïres més bells, a fruir-ne. No hi ha hagut la més petita ombra entre nosaltres, gràcies a la teua gran comprensió, el teu gran cor, el teu gran amor. Segueix treballant, coratge i confiança! Restem units; encara hi ha molt a fer.»

Aquest testament dona a Bertha de Suttner el coratge i la força necessària per a obrar. Si fa no fa un any més tard, en 1904, pren part en el primer congrés internacional femení, a Berlín.

Encara la veig davant meu: característica figura de vídua, amb llargs vels negres. La seva aparició produïx pertot una impressió profunda. La seva paraula aixeca els auditoris pel seu vigor i la seva poesia, la seva convicció i el seu saborós accent austríac. Es sentia en ella una força indomtable, una barreja prenedora de raça i de cultura, un profund desdeny envers tot el que és perjudici.

Arthur Gundakkar no tingué l'alegria de veure la seva dona rebre en 1905 el Premi Nobel de la Pau, aquell premi que el seu amic Nobel havia instituit per consell d'ella.

CLARIVIDENT LUCIDESA

Bertha la Pau no era ni una beladora sentimental ni una somnadora estranya a la realitat de les coses. Força anys abans de la guerra mundial n'havia vist pujar l'amenaça. Amb una clarividència que res no podia extraviar, denunciava el perill dels armaments creixents, l'exasperació de l'esperit militar, les rivalitats econòmiques. El seu darrer llibre té per títol *La lluita per a evitar la guerra mundial*. Els seus darrers esforços foren per a la preparació d'un congrés pacifista a Viena, que s'havia de reunir l'estiu de 1914.

El 21 de juny de 1914, Bertha de Suttner moria a l'edat de setanta-set anys. Algunes setmanes després, hom enterrava la pau.

ADLE SCHREIBER
Vice-presidenta honorària de l'Aliança Internacional per al Sufragi de les Dones

(*) Entre les dones il·lustrades el retrat de les quals figura en els segells de correu emesos pel govern turc en honor de les llorejades amb el Premi Nobel, es troba el de la baronessa Bertha de Suttner—Bertha la Pau, com li deien mig ironícament mig seriósament—, una de les dones més cèlebres d'abans de la guerra. L'autora del present article, escrit en ocasió de l'aniversari de la seva mort, escatigué no fa gaire, traça breument la vida i l'activitat d'aquella dona amb la qual es trobava en relacions personals.

A aquest article en seguiran d'altres, alguns de la mateixa col·laboradora, dedicats a dones que han obtingut el Premi Nobel, com Selma Lagerlöf, Sigrid Undset, Jane Addams, etc.

Mirant a fora

Dreyfus

Al principi de la guerra, Dreyfus tingué a les seves ordres el poeta, novel·lista i crític d'art André Salmon, simple soldat.

El comandant Dreyfus enviava sovint dolços i pastissos a la seva dona i encarregava a un soldat de portar-los. Un dia aquesta missió pertocà a André Salmon, i aquell dia Mme. Dreyfus no tingué postres.

Salmon els havia reparatit entre els seus companys, segur de la seva impunitat, car Dreyfus era tan miop que era incapaç de reconèixer el soldat al qual havia donat l'ordre.

Dreyfus conservava un bon record per a Zola, que tan coratjosament empenygué la seva defensa.

No faltava mai a l'annual romiatge que els amics del novel·lista fan a Medan, però es quedava sempre entre el públic, tan desaparegut com podia.

Quan, corrent llibreries i encants de llibres, el venedor, preguntat, li responia que Zola encara es venia força, una guspira d'alegria animava els seus ulls de miop darrera els vidres gruixuts.

Quan Zola fou condemnat per haver escrit l'accusació, la Revue Blanche va redactar una protesta que Willy es negà a signar. Alphonse Allais exclamà:

—Es la primera vegada que Willy es nega a firmar una cosa que no és seva!

El 3 de setembre de 1914, un oficial d'estat major rebé l'encàrrec d'anar a dur al governador militar de París, general Gallieni, una notícia important: l'exèrcit de von Klück, en comptes de provar l'encerclament de París, es decantava a l'esquerra.

Aquest oficial anà a trobar un col·lega i li demanà si volia encarregar-se de la seva missió.

—Per què?

—Perquè, a mi—digué amb infinita malenconia—potser no em creurien.

Era el comandant Alfred Dreyfus.

Abans de 1900, un banquer israelita deia al pretendent de la seva filla:

—Rebeca és bella com Venus, rica com Ceres i innocent com Dreyfus.

Encara viu?

Tot seguit d'anunciada la mort del coronel Lawrence, ja hi hagué qui dubtà de la veracitat del fet. S'arribà a suposar que es tractava d'una comèdia muntada per l'Intelligence Service i que Lawrence ja era camí d'Abissínia.

El fet és que molts anglesos segueixen creient que Lawrence viu i es va morir només oficialment i per raons de conveniència.

Una senyora que anava a bord del paquebot Antenor, que procedent de l'Índia tocà a Marsella el 5 de juliol, tenia una tal semblança amb el famós coronel que alguns passatgers suposaren que era sa mare, i d'altres, més murrís, que era el propi Lawrence disfressat de dona.

L'altre dia, un clergue llegia assegut en un banc de Trafalgar Square, i adonant-se que uns transeünts el miraven massa fixament, s'alça. No bastà res més perquè els tafaners, dos estudiants d'Oxford en vacances, fessin córrer que el clergue era el coronel Lawrence.

Estadístiques

L'Anglaterra és un país gran exportador d'armes de guerra. El ministeri de Comerç acaba de publicar les estadístiques de 1934, segons les quals la Gran Bretanya ha exportat, aquell any, armes i municions per valor de 1.285.374 lliures esterlines.

Es interessant de confrontar aquesta estadística amb la que publica lord Cecil, organitzador d'un «plebiscit de la pau», una de les preguntes del qual era: «Considerereu necessari prohibir la producció i venda d'armaments?» Més de deu milions de persones votaren sí; 775.415 votaren no, xifra més gran, sens dubte, del que es podia pensar.

Mentrestant, però, Zaharoff i la Victors es deuen fregar les mans de contents i aquest plebiscit els deu deixar ben tranquils.

Si a Anglaterra es publiquen estadístiques com l'esmentada, a Alemanya, en canvi, els balanços de les grans indústries no poden ésser divulgats sinó amb autorització del ministre de l'Economia nacional. Aquesta mesura és destinada principalment a les indústries que treballen per a la guerra.

Una terra de mala jeia

Segons els especialistes, la terra del Japó oscil·la, per terme mitjà, vuit vegades cada dia, amb intensitats que van des del cataclisme de 1923, que costà cent mil morts i més de mil milions de lliures esterlines, fins a petits moviments sísmics sense importància, a penes registrats sinó pels sismògrafs.

—Vetaquí per què—explicava un xinès—els japonesos tenen tantes ganades de posar els peus sobre una terra més ferma, com la del Manxukuo o de la Xina...

Fantasies

A. H. E. Malson, diputat per Doncaster, es presentà a la Cambra dels Comuns amb un vestit blanc com els que es duen en els països tropicals. Això causà una certa sensació, però les persones de bona memòria recordaren altres casos de fantasia indumentària vistos al Parlament anglès. Una vegada, lord Balfour hi comparegué amb pantalons de franella blanca i sabates de tennis, i Winston Churchill acudí en pijama a una sessió nocturna. Però el més exagerat fou un diputat el nom del qual no es divulga, que assistí a una sessió vestit simplement amb un barnús.

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

Del Vístula al Danubi

El conflicte italo-abissini segueix essent el tema de primer pla de l'actualitat internacional, i sobre ell les prediccions són més aviat pessimistes, per desgràcia.

Sobre aquesta qüestió, Lloyd George ha opinat d'una manera curiosa. Segons ell, la guerra de l'Àfrica Oriental produirà el benefici d'evitar-ne—o almenys retardar-la—una altra de més catastròfica per a Europa. En suma, a judici del polític gal·lès, el món està transformat en una mena de gran volcà, i l'obertura del cràter africà evitaria explo-

res, el coronel Beck, votant a Ginebra en pro de la condemna d'Alemanya per haver violat el tractat de Versalles vol dir que interessa més a Polònia l'amistat de França que la d'Alemanya.

El darrer viatge de Beck a Berlín i les seves entrevistes amb Hitler han fet una certa sensació; però no sembla que s'hagi arribat a un acord. Els rumors sobre la possibilitat d'una proposició polonesa d'una nova forma de pacte oriental, que hauria de conciliar el principi de la col·lectivitat,

El coronel Beck i la seva muller, a Berlín

sions més tremendes. Aquest raonament, per bé que d'aparença estranya, potser correspon exactament a la situació que travessem. Qui sap, però, si els horrors d'una guerra africana amb tots els avanços moderns contribuiran a igualar el bel·licisme al qual s'abandonen molts països.

Però Lloyd George no té en compte la possibilitat de complicacions que podrien eixamplar el conflicte, les quals seria impossible d'evitar si es realitzés la temuda intervenció japonesa en favor dels abissinis. Aleshores, quin seria l'actitud dels europeus? Tot i no podent respondre categòricament, diguem només que és possible que no es confirmi la hipòtesi del polític gal·lès.

Encara que el conflicte italo-abissini segueixi en lloc preponderant, no es poden passar per alt altres problemes capaços d'influir sobre la sort d'Europa. En efecte, les condicions de l'Europa Oriental i de l'Europa Central continuen anormals, i els pactes que haurien hagut d'arranjant llur situació es troben lluny d'ésser estipulats, pels enormes obstacles amb què han topat.

Del Vístula al Danubi hi ha uns quants països que haurien d'estar units en un mateix intent de pau a fi de col·laborar lleialment a un benestar col·lectiu. I, en canvi, no és així. Si no una hostilitat pròpiament dita, hi ha entre alguns d'ells almenys una fredor de relacions, per bé que no manquin, per sort, algunes voluntats actives que intenten millorar la situació i fer-la menys vivant.

Entre aquells països que alludem hi ha, en primer rang, Polònia, que fa esforços perquè se li reconegui oficialment el caràcter de gran potència.

Si hi ha hagut, en aquests darrers temps, una política exterior més diversament comentada, ha estat la polonesa, que sovint ha semblat a molts fosca i contradictòria. Recordem que Polònia ha estat la primera nació europea a estipular un pacte de no agressió amb Rússia, d'acord amb les directives que en aquell moment traçava Briand a París, desitjós que Rússia prengués el seu lloc en la col·laboració europea. Polònia es trobà, doncs, aliada de França i unida amb Moscou per un pacte de seguretat i d'amistat. Era en aquells temps que la simpatia de totes les democràcies s'adreçava a Polònia, malgrat algunes reserves sobre la política interior. Però l'adveniment dels nazis al poder i el pacte polono-alemany de no recurrir a la força durant un període de deu anys, va fer creure que Polònia s'apartava de l'òrbita francesa per a entrar en la hitleriana. El govern polonès s'afanyà a explicar-se: trobant-se entre Rússia i Alemanya, perquè tingui la pau assegurada cal que les relacions entre els tres governs—si no entre els tres pobles—siguin bones i garantides per pactes; i l'aliança amb França roman intacta. El veritable inspirador de la política exterior polonesa ha estat Pilsudski, i el coronel Beck no n'ha estat més que un fidel executor i interpret; adhuc després de la mort del mariscal, amic constant de França. La iniciativa de posar terra de Verdun sobre la tomba del creador de la Polònia moderna és un símbol de la unió espiritual franco-polonesa. Però no tothom veu clar com sigui possible ésser a l'hora amic de França i de l'Alemanya hitleriana. De totes mane-

res, el coronel Beck, votant a Ginebra en pro de la condemna d'Alemanya per haver violat el tractat de Versalles vol dir que interessa més a Polònia l'amistat de França que la d'Alemanya.

Malgrat els lloables propòsits d'estar en pau amb els veïns, potser no passarà gaire temps sense que Polònia compregui que li és millor decantar-se cap a Rússia i cap a França. De totes maneres, però, la política de Varsòvia, pel que es veu, vol la pau sobretot, sense contribuir a reforçar la del Reich.

Quines són les relacions entre Polònia i els altres Estats d'aquell sector, aviat és dit: cordials amb alguns i correcta amb uns altres.

Hongria maniobra perquè Polònia intervingués en la política danubiana, però després que Beck assegurà a Mussolini que s'adheria al pacte danubià adhuc pel que feia referència a la independència d'Àustria, Gómbó compregué que Polònia no s'embarcaria en una política d'aventures.

Però el pacte danubià segueix estant en gestació, i no sembla, per ara, que s'hagi de concloure, almenys segons les línies traçades a Stresa, i els problemes a ell inherents, com l'austríac, segueixen perillosament en peu. Mancant el pacte, els alemanys s'han dedicat a maniobrar per a dissociar la Petita Entesa i la Unió Bàlcànica. En aquest joc, les testes coronades hi han pres part darrerament, corresponent a les expectatives de Berlín. L'entrevista de Sinaja entre el rei Carol i el príncep Pau, regent de Iugoslàvia, hauria hagut de tenir conseqüències notables, i s'havia aprofitat l'ocasió de l'absència de Titulesco per a realitzar-la. Però el ministre d'Afers estrangers de Romania—que és president de la Petita Entesa i de la Unió Bàlcànica—s'ha traslladat a tota pressa de Londres a Sinaja i ha arribat a temps d'assistir a l'entrevista, esguerrant així qui sap quina maquinació tramada a Berlín.

Amb homes com Titulesco i Benes, les intrigues nazis estan destinades a tenir poc èxit en les regions danubianes i balcàniques; però el fet de llur intensificació és simptomàtic i obliga a una atenta vigilància als governs interessats en la pau d'Europa.

Ja es veu, doncs, que, per temps que passi, la situació internacional és sempre inquietant i inestable.

TIGGIS

OLIVERO TOSCANI

CAMISER

ESPECIALISTA

EXIT EN LA MIDA

NAUME I, 11

Telèfon 11655

Societat Espanyola de Carbur Metàlics

Correu: Apartat 190 BARCELONA

Telèg: "Carburco" MALLORCA, 232

Telèf: 75013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya); OXIGEN 99 % DE PURESA; Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova; ACETILEN DISSOLT; Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova; FERRO MANGANES i FERRO SILICI; SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits; CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica; GENERADORS, BU FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

ENCARREGUEU

ELS VOSTRES IMPRESOS

ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS

PATRICI ARNAU

VERDAGUER, CALLIS, 3, 5, 7

(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGANCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARRÈCS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELEFON 14856

RICI "GOLOSO" PURGANT DELICIOS

EL CINEMA

MEITAT HUMOR, MEITAT MISTERI

«Passaport a la fama»

En el ram dels films de gangsters els americans han arribat a realitzar veritables meravelles.

Darrerament, han trobat una fórmula gairebé increïble: la de combinar l'humor amb la truculència, sense que l'emoció produïda per aquesta en pateixi gens ni mica. I això és molt difícil. Corrien el rise que un gènere tan agrait com és el film policíac es convertís en paròdia dels films policíacs. Qualsevol autor que es tingüés per humorista hauria caigut en aquesta

Però potser malmetriem el pla dels futurs espectadors del film. Preferim deixar que aquests visquin al seu dia, minut per minut, les peripècies d'un pobre home que tingui la desgràcia de venir al món amb la mateixa cara que un «enemic públic número 1».

L'habilitat dels realitzadors de *Passaport a la fama* es manifesta tothora en el film. L'argument és contat amb una gran claredat, cosa que no acostuma a succeir en aquesta mena de films.

Quan Robinson, l'heroi de «Passaport a la fama», cau a mans dels periodistes...

falla. Només podien salvar-se'n els cineastes americans que — caldrà repetir-ho, encara? — en lloc d'operar en un determinat art, operen ben bé damunt la carn viva de la realitat.

Recordem aquell *Sopar dels acusats*, barreja inoblidable d'humor i de misteri. Els films policíacs havien trobat una vida nova. I, com sempre, al moment just en què quatre setències ja arrufaven el nas i es declaraven tips de tants detectius, tantes metralladores i tants al·lòhics.

Ara, de proves, hem vist un altre film admirable, que hom podria fer entrar en aquesta fórmula de cinquanta per cent d'humor i cinquanta per cent de misteri.

Es tracta d'una pel·lícula Columbia, que hom ha titulat *Passaport a la fama*. El seu director és John Ford, nom prou conegut dels aficionats de cinema.

La idea és original, i si tant voleu, absurda. Un empleat, un d'aquells clàssics i infelïços empleats americans, que treballen perduts en una oficina enorme, té una semblança absoluta amb un gangster terrible. La confusió és inevitable. El pobre oficinista és detingut.

Cal veure les tribulacions, l'atabalament, d'Edward G. Robinson, que fa el protagonista, davant de la policia, del fiscal, dels periodistes. Tothom està convençut que Robinson és un actor formidable. Però cal veure'l en *Passaport a la fama*. Sense perdre ni un bri de la seva sobrietat característica, realitza esplèndidament la caricatura.

Després, l'argument va per camins inospitats i graciosíssims. Per tal de no incórrer en confusions noves, hom proveeix l'oficinista d'un salconduit. El gangster s'assabenta de l'existència del document i fa tots els possibles per a treure'l.

I aquí es produeix la situació millor del film, la més impagable. Oficinista i gangster acaben vivint junts! L'un usa el salconduit de dies i l'altre de nits. El bandit té sotmes el seu doble a un règim de terror. Explicaríem com acaba aquesta situació.

El gran estil es revela, sobretot, en els moments còmics. Hem dit que aquesta barreja d'humor i d'emoció és perillosa. Molt més quan com en *Passaport a la fama* els trossos humorístics voregen gairebé el grotesc, són dibuixats amb línies exagerades.

El desplegament de forces policíacques quan la detenció del suposat bandit; les relacions de l'oficinista amb el seu burges; la vida en comú del gangster i de l'oficinista; el frustrat assalt a una banca... Els autors de *Passaport a la fama* no s'accontenten amb el somriure: exigeixen la rialla franca de l'espectador.

I l'hi exigeixen, sabent que al cap de deu segons li exigiran l'esgarrifança de la por, l'emoció del misteri... El que pot, saber l'ofici de cineasta!

Ens hem oblidat de dir que Robinson interpreta un doble paper. Fa d'oficinista i de gangster. Això vol dir que sosté una infinitat de diàlegs amb el mateix. El truc és impecable i imperceptible.

Però ens dol haver de parlar de la interpretació de *Passaport a la fama*. Ens dol, perquè no sabem els noms d'una sèrie d'actors secundaris, d'una sèrie de grans actors que interpreten papers secundaris.

No recordem qui deia que una de les principals delícies del cinema americà és tota aquesta colla d'actors d'edat madura que donen als films una veracitat i un caràcter impressionants.

Es veritat. Els actors que en *Passaport a la fama* interpreten els rols del director de l'oficina, del burges, del ciutadà denunciant, del fiscal, dels policies, etc., són bons a tot ésser-ho.

Són bons un per un, i tots junts constitueixen un tros de vida americana, arrenca de la realitat, d'aquesta vida americana cridanera, turbulent, com una mar tempestuosa, enmig de la qual es veuen perduts i petits, joguines desfetes, els oficinistes humils com ara aquest de *Passaport a la fama*...

ANDREU A. ARTIS

PANORAMA

Argument sintètic

A un escriptor europeu li fou demanat una sinopsi d'escenari africà. Posta en escena on tot s'ha abocat pel broc gros: exteriors, feres, persecucions a través de la jungla, etc., etc.

L'endemà, l'escriptor porta l'escenari demanat. Es tan curt que el podem transcriure íntegrament:

«Primera escena: Un lleó, dos caçadors...»
«Segona escena: Un lleó, un caçador...»
«Tercera i darrera escena: Un lleó...»

Profanació

Una revista americana rebé proposicions d'una important casa publicitària. Aquesta prometia un contracte molt lucratiu d'anuncis d'una marca de desuadors, si la revista podia encarregar-se de fer-los recomanar per estrelles d'anomenada.

Fil a l'agulla. Un agent es presentà a les oficines d'una casa de Hollywood amb aquest text, perquè fos aprovat:

«Puc ballar tota la nit, perquè uso els desuadors Tal. — Signat: Joan Crawford.»

El cap de publicitat llegí el text, contemplà l'agent com si aquest fos boig, i li cridà, furios:

— Senyor meu, les nostres estrelles no suen!

La dansa i el cinema

El mes que ve, Serge Lifar marxà cap a Hollywood, on passarà sis setmanes filant la *Vida dramàtica d'un ballari*. Com que temps enrera havia començat tractes amb una societat francesa per a realitzar aquest film, és de suposar que les negociacions no han reeixit.

Aquest «cosac raçat de cara de mongol, que cansat de ballar al so bàrbar del jazz i del tam-tam, ha retornat a la tradició clàssica», és un entusiasta del cinema, en el qual veu un mantenedor de la dansa.

Serge Lifar, que a més a més de ballari escriu — els lectors de MIRADOR han tingut ocasió de llegir-ne articles —, publicava no fa gaire, sota el títol *La dansa ha trobat el seu microscopi*, un article exposant quines han d'ésser les relacions de la dansa i el cinema.

«Considero que hi ha certs espectacles de dansa que cal evitar en el cinema, sobretot la coreografia purament teatral. El cinema ha de procedir a una doble alliberació, ha

Serge Lifar en «Icar»

de permetre al ballet d'espolsar-se el jou de la música i a la música d'espolsar-se el jou del ballet. El coreògraf i el músic poden adaptar-se reciprocament; de totes maneres, hi ha obres musicals que no podem dansar, mentre que certs ballets poden ésser il·lustrats musicalment. En el cas en què el ballet està lligat a la música, la base rítmica ha d'ésser essencialment l'obra del coreògraf, i es comprèn per què el cinema (art del moviment) s'ha apoderat de la dansa per a reproduir-ne fidelment la gràcia, les actituds, la noblesa de les línies. El cinema permet, pel procediment de l'alentit, la descomposició dels passos més simples i dels més complicats.»

Es per aquesta darrera funció que el film pot ajudar la dansa, car el ball fins ara només era transmissible per tradició. En el cinema ha trobat un mitjà de transcripció; el film pot ésser d'edició impresa d'un ballet.

Notícies curtes

En una escena de *Quand la vie était belle*, veurem Tristan Bernard tal com era en 1900. Però Guy Rapp és l'encarregat del paper del cèlebre humorista.

— Els francesos projecten dos films trets de sengles novel·les de Balzac: *Le Père Goriot* i *Eugénie Grandet*.

— D'altra banda, els realitzadors russos de la Mejrabpomfilm volen dur a la pantalla, també, una novel·la de Balzac: *Gobseck*.

— Per al vintè aniversari de la revolució d'octubre, Henri Barbusse vol tenir llesta una epopeia heroica: *Els Creadors*, inspirada en la seva obra sobre Stalin.

Marlene i Cecil

Hi ha dues menes d'espectadors de films. Els indiferents i els fanàtics.

Els primers entren al cinema a divertir-se, a fer una amable digestió. Entren al Coliseum o al Fantasio, al Rambles o a l'Anau, d'esma. No han mirat les cartelleres. No saben el que fan. Tant se val. Van a passar l'estona, i no volen amargar-se l'existència amb complicacions. Com que el seu mal—la indiferència—no vol soroll, quan a la pantalla projecten els noms dels directors, intèrprets, decoradors, tècnics de llum, enginyers de so de la pel·lícula que veuran, giren el cap fastiguejats.

i de pedestal. Les mateixes paraules es poden aplicar íntegrament a l'embaixador Cecil...

«Si Lang té raó. El vampirisme de l'una, el deliri de grandeses de l'altra, no han fet més que engendrar films dolents. Dediquem-nos a ella, primer. Recordem *El Càntic dels Càntics*, aquella magnífica història de cartó que, a principis de segle, i interpretada per la Bertini o la Borelli, hauria fet un gran efecte, però que ara feia indignar els bona fe i somriure els blasés? Cartó hem dit. Sí. Cartó l'argument, cartó els caràcters, cartó la interpretació... I cartó la presentació. Ens recordarem tota la vida d'aquell castell ple d'estàtues de guerrers, que semblaven n'ots de carrossa anunciadora de Carnaval, com aquells que construïen al carrer de Rauric... I *Capritxo imperial*? Obra desmesurada, monstruosa, no feta a mida d'espectador normal, que acabava torturant-nos com un mal somni. I ara han estat batuts tots els rècords. I els ha batut el darrer film de l'enfadada Marlene, *La Femme et le Pantin*, a França, *Capritxo espanyol*, aquí, que encara no hem vist, però que ha fet dir a Marcel Achard que l'Espanya de Sternberg evoca més aviat les illes de la Sonda al moment de les gran pluges; a Jean Favard que el tándem Marlene-Sternberg naufraga cada dia més en el novèsc de pacotilla i en la més tranquil·la absurditat; i a Georges Champeaux que el film no ofereix més que el més grosser dels procediments de Sternberg, l'acumulació: hi llancen dues mil bombes de nen al bell mig d'una desfilada de carnaval i cinquanta tones d'aigua sobre

Marlene Dietrich en «Capritxo espanyol»

Però hi ha els fanàtics, també. I aquests, els més nombrosos, la massa analfabeta adoradora d'idols i de falsos déus, aquests porten la comptabilitat dels casaments i divorcis, del pes i de l'estatura dels seus artistes preferits. Adrecen al *Cine* o a *Popular Film*, al *Pour Vous* o a *Cinéma*, a totes les revistes especialitzades, cartes en les quals fan les preguntes més pintoresques que us pugueu imaginar sobre l'edat o el veritable color dels cabells de Ramon Novarro o de Joan Crawford, de Johnny Weissmuller o de la Hepburn...

Aquests espectadors, els més nombrosos, la massa analfabeta adoradora d'idols i de falsos déus, han instaurat el reialme de la vedette. Per a servir aquests fanàtics, els productors, que no tenen manies, i viuen amb tots els pensaments fits en la taquilla que els engreixa, si no posseeixen la *star*, la cerquen per les cinc parts del món. I si no la troben, se l'empesquen tan tranquil·lament. La creen peça per peça. Marlene Dietrich és això. Una pura creació del bluf. El producte més pur de la publicitat americana, que ha convertit en artista genial una perfecta mediocritat.

«Si, una perfecta mediocritat! Perquè, què és aquesta famosa Marlene? Unes comes sicalpitiques i exhibides amb insolent impudor, revelades al món per *L'Angel Blau*, i explotades després amb el més infantil dels cinismes per la gent de Hollywood. Descomptat això, què queda? Res. Una diguem-ne actriu, sense veritat ni humanitat, falsa de cap a peus, amb una afectació i un amarament insuperables, i que ara, a les seves velleses, li han entrat unes ganades folles de fer la nena, i de cobrir-se amb uns vestits d'una excentricitat i d'un mal gust insuperables. Un crític francès ha liquidat aquesta dona amb uns mots definitius. Aquests: «Marlene Dietrich, que no cessa de fer l'infant, té la fadada del vedell fred dels bufets d'estació.» Després d'això, és inútil insistir.

«Existeixen també una altra mena de fanàtics, tant o més nombrosos que els adoradors de la *star*. Els fanàtics de l'espectacular. És a dir, tota aquella gent que, al Còmic o al Principal, aplaudeix rabiosament el llampant, el fals or i les falses pedreries de les revistes madrilenyes amb les seves apoteosis finals, farcides de pits pansits de vedette antipàtica. Tota aquella gent que, als Ballets Russos, aplaudeix rabiosament aquella mena de revista del Parahel que és *Shéhérazade*, i fa una ganyota d'avorriment davant la simplicitat i la suprema ordenació de *Les Silfides*. Tota aquella gent, en fi, que, a la pantalla, exigeix les postes en escena fastuoses.

Per a donar satisfacció a aquests babaus, que necessiten que els enlluernin com el pa que es mengen, els americans han trobat el personatge ideal: Cecil B. De Mille, l'home de més mal gust del món. Aquest Cecil és el prototipus de la pretensió pueril, de la nècia suficiència, de la platiitud i de la feixuguesa. Aquest Cecil, torturat pel deliri de grandeses, que es creu que tot l'any és Carnaval, i que necessita fer ric i gran, i amuntegar pacotilla de basar, per tal d'amagar la seva indigència espiritual i la dels personatges, millor dit dels fantotxes, que posa en escena, aquest Cecil no para de teixir i d'esteixir *machines* pseudo-històriques, la compareria grotesca i la grandiositat ridícula de les quals són una provocació constant al bon gust dels espectadors sensibles.

I bé: tant aquest intolerable Cecil com la insignificant Marlene han fet més mal al cinema que una pedregada seca. L'han envilit. L'han degradat miserablement. André Lang, crític excel·lent que hem citat més d'una vegada, ha atacat recentment les *vampes* amb uns mots molt durs, però carregats de raó. Han substituït l'obra d'art, ha dit, car la seva ambició no és de servir, sinó d'ésser servides. Greta i Marlene, ha afegit, són responsables de l'abaixament del cinema, de la seva languidesa. Són responsables del buit i de la mediocritat dels films que no tenen altre objecte que servir-los de marc

dos que es desafien... Pobre Sternberg! Encara no s'ha donat dels estralls que causen les exigències tiràniques d'una *vamp*? Perquè no creiem, com diuen molts, que Marlene és una víctima de Sternberg. Creiem tot el contrari. I si no, recordeu l'única vegada que aquesta actriu dolenta fou dirigida per un altre realitzador, Mamoulian. Aquesta col·laboració engendrà *El Càntic dels Càntics*. Ja hem parlat d'aquesta obra detestable del gran director d'*Els Carrers de la Ciutat*.

Quant als films de la imbecilitat dels quals és l'únic responsable el pedant Cecil, que obliga a agenollar-se tothom davant seu, aquests films formen legió. La poca-solta fàtua d'aquest home va culminar en *Cleopatra*. Aquí mateix, aquesta pel·lícula fou comentada amb uns mots insuperables i definitius, d'una sinceritat i d'una justesa extraordinàries, que foren aplaudits per tots aquells, molt nombrosos, que s'indignaren davant els elogis descomunals que dedicaren a aquest solemne rave els corredors d'anuncis, camuflats de crítics. No insistim, doncs.

Afortunadament, tot això s'acaba. El públic es va civilitzant. I les fadases de Marlene, i el grotesc inimitable de Cecil, ja no omplen cap local. Ni aquí ni fora d'aquí. Ja ha caigut la bena als ulls de tothom. I aviat les nicieses d'aquests dos sinistres personatges només seran posades als núvols pels departaments de publicitat, que hi ha escampats arreu del món, i que, suggestionats, acaben creient en la mercaderia avariada que tenen l'obligació de floar, i només seran posades als núvols pels corredors d'anuncis, camuflats de crítics, que hi ha escampats arreu del món fent, com deia aquell anglès de *L'Home de l'Hispano* a un detectiu, el seu *sale métier*.

SEBASTIÀ GASCH

— No em parli de vacunar-lo! Fa quinze dies, vaig fer vacunar el petit, i l'endemà, cau i es trenca una cama.

(Die Woche, Berlin)

ACTUALIDADES
RAMBLA DE CATALUNYA 37 - Tel. 11701

Aquesta setmana una setmana de rialles

4 films còmics seleccionats

EL QUE PAGA EL PATO
VUELO DE ALTURA
¡HOLA, MARINOS!
EL FANTASMA DEL ORO
amb BUSTER KEATON. I

Noticiari Fox Mundial
El 14 de juliol a París
La volta al llac de la Casa de Camp
La gran parada d'aldershot
La volta ciclista a França

PUBLI-CINEMA
Passatge de Gràcia, 57. - Telèfon 79681
Sessió contínua de 3 tardes a 1 matíada.
SEIENT. UNA PESETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges. U. F. A. exclusiu

EL NAUTILUS
Marioneta d'Uffims

NOTICIARIS D'ACTUALITAT MUNDIAL segons visió PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL; exclusiu.

LA VOLTA CICLISTA A FRANÇA
D'Als a Marsella

AMB ALLAN COBHAM
AL LLAC KIVU
Interessant documental

LLORENS
RAMBLA DE LES FLORS - 30

CHARLES RUGGLES / MARY BOLAND

MELODIA EN PRIMAVERA

Y EL MATCH DEL CAMPEONATO MUNDIAL

COLISEUM

Sense reestrena fins Octubre

EL TEATRE

GENT DE CIRC

Trenta-dos anys de contorsionista

Una nit del mes de febrer de l'any 1894, els germans Davin celebraven a llur pis de Barcelona, amb diversos amics, una festa íntima.

Els germans Auguste i Gustave Davin eren dos artistes mímics, francesos, que treballaven al Folies Bergère del carrer d'Escudellers, on havien arribat a tenir certa popularitat.

Els amics eren també, gairebé tots, artistes; de circ o de músic-hall.

Hi havia una excepció: Josep Romeu.

Fill d'un fabricant de curtits del carrer de Basea i acostumat a no fer res, Josep Romeu, tot i els seus vint-i-sis anys, no podia alleugar en aquella reunió, a part l'amistat, altres mèrits que la seva simplicitat i el seu bon humor.

Tothom féu exhibició de les respectives especialitats. Només Romeu no prenia part al programa.

—Però, Romeu... — li demanaren —, no saps fer un joc de mans?

—Jocs de mans, jo?

—No ets bo ni per a donar un parell de figuretes?

Josep Romeu comença a sentir-se una mica vexat...

Entusiasta del circ, havia admirat a l'Alegria un contorsionista anomenat Sarina, i en intentar, una vegada, imitar-li les més extravagants dislocacions, s'adonà, amb gran sorpresa, que hi reeixia sense cap esforç.

—Us presentaré un número de contorsionisme, vaja!

Els reunits ho veien i no ho acabaven de creure. Era possible? Els costava d'avenir-se'n.

Paco Lobo, un atleta alacantí que havia participat a la festa, assegurava en veu alta que Romeu devia ésser un artista que amagava la seva personalitat.

—No, no... — li digueren.

—Doncs si no ho és, ho ha d'ésser. Romeu, voleu debutar demà amb mi al Folies?

Romeu es resistia...

—Tindreu les dones així!

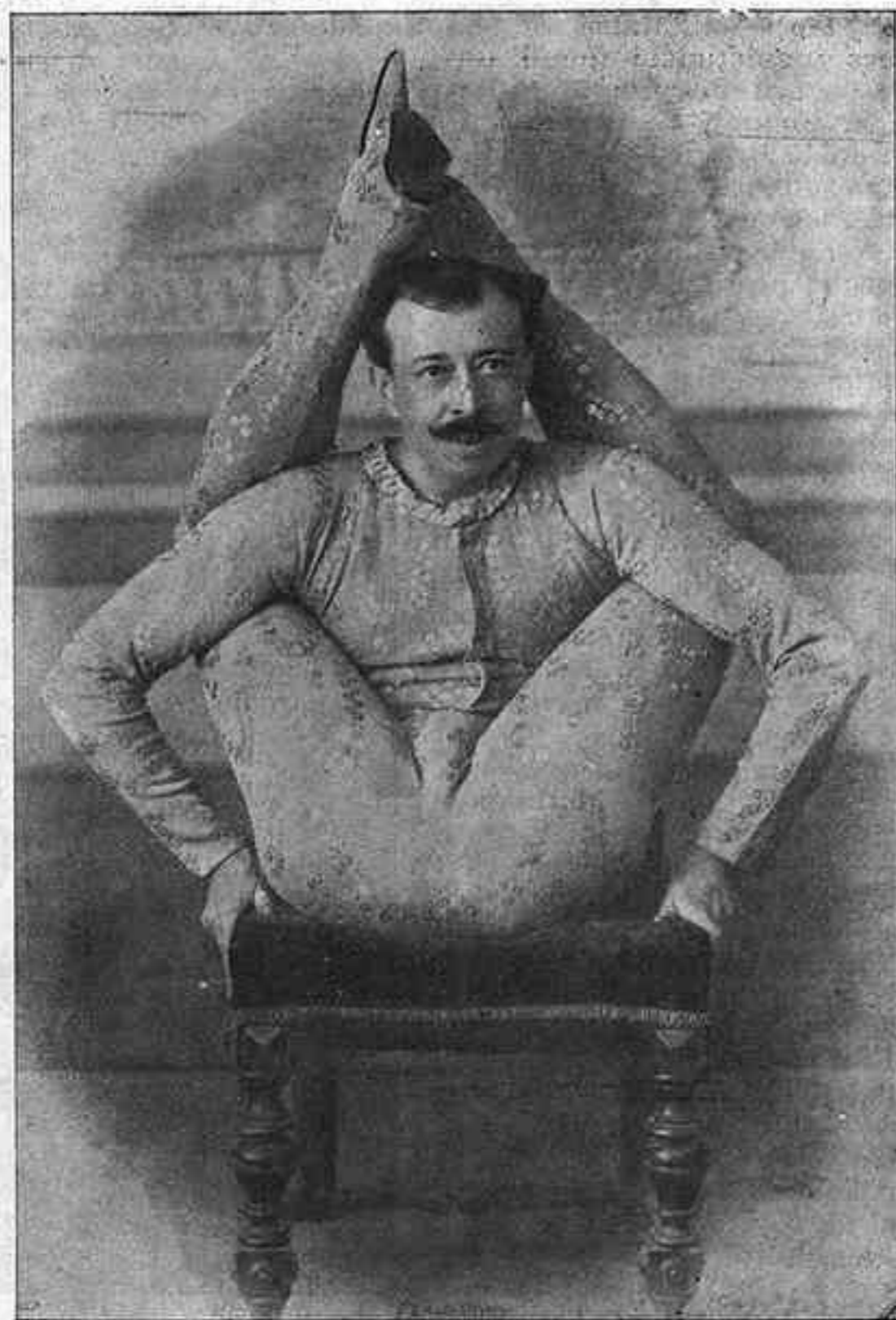
Romeu es va deixar convèncer. Adquiriren dues molles vermelles i l'endemà presentaven al Folies Bergère el número dels *Hermanos Satán*. Mentre Lobo sostenia Romeu en l'aire, el cos de Romeu es deformava en cinquanta posicions absurdes.

Josep Romeu, als seus seixanta-vuit anys, recorda encara avui, amb tots els detalls, aquell debut inesperat de la seva vida artística.

—No sentia la música, ni veia el públic! Stréhy, autoritat màxima en matèria de circ, ha dit, en el seu llibre *L'acrobatie et*

a França. A França, la raó social va desfer-se. Romeu es digué Romeu per sempre més i adquirí celebritat de pressa. De França passà a Anglaterra, d'Anglaterra a Portugal, de Portugal a Sudamèrica. Després, França altra vegada, fins a la guerra.

L'èxit no li va fallar mai enlloc. Al Casino de Buenos Aires, passava Romeu darrera els alemanys Senos i els anglesos Rally and Wilson, que eren dos números forts de contorsionistes, i ell s'emportava els aplaudiments.

Romeu en la seva època brillant

—Es que — m'han contat uns artistes — Romeu era elegantíssim... Tenia disset vestits, disset!

—El somriure no l'abandonava mai... — m'han reportat uns altres —. El seu treball no resultava gens una cosa de turment.

En 1926 va deixar Romeu de doblegar-se. Portava a la ratlla de trenta-dos anys de contorsionisme. A Barcelona havia treballat durant cinc anys al Circ Alegria; més tard, actuà al Doré, al Soriano, al Poliorama.

En plejar el ram, feia el número amb l'August Peppy, català com ell, per tal que el reposés.

—Per què vau plegar, Romeu?

—M'anava fent vell... D'altra banda, avui n'hi ha massa de contorsionistes. I la presentació del treball ha canviat molt. Un dislocat que s'exhibeixi, com en la meua època, d'una manera senzilla, encara que ho faci amb art i elegància, i encara que els exercicis siguin difícils, corre el perill de no ploure.

Jo recordo alguns números de contorsionistes que he vist aquests darrers anys, i comprenc que Romeu té raó. Les deformacions d'un Oreval (Olympia, desembre de 1931) en equilibri d'una mà sobre un bastó vertical; l'aliança, que els espanyols Karrey han sabut dur a terme, de l'acrobatia amb el contorsionisme, formant conjunts de gran fantasia i bellesa; el turbilló del portuguès Henriquez al trapezi; l'aplicació del contorsionisme a la dansa, tan admirablement resolta en les tres Dorvils (Olympia, abril del 1934); la curiosa presentació dels Saytons i dels Fysher, en un quadro tropical; les audàcies d'un Albert Powell, que més que un trapezista és un contorsionista, li haurien anat fent desigual i difícil, a Romeu, la lluita.

I els anys...

—Ara — em deia Romeu l'altre dia — no puc ajupir-me ni per a cordar-me les sabates.

Està content, però. Una col·lecció d'extraordinàries targetes postals seves, il·luminades amb vius colors, li recorden una època de glòria. La hi recorden també els seus antics companys de pista, amb alguns dels quals va a conversar, quan té una hora vagarosa, al London Bar.

—Accidents, Romeu?

—Seriós, un al Poliorama, farà uns disset anys. Vaig «estripar-me» dels ronçons. Vuit mesos de llit. El metge temia que no en sortiria. Per fortuna, ho puc contar. A Arcaçhon, les ostones varen emmetzinar-me; una artista corsa, anomenada Carita, que havia estat a l'Índia, em va donar a temps un contraveri que ella coneixia i vaig salvar-me. La gent em deia el mort-ressuscitat. El primer dia de represa del treball vaig presentar-me amb malla negra. L'ocurrència fou molt ben acollida.

—Cap més desgràcia?

—Carita, més endavant, em disparà un tret. No em va tocar. Tinc set vides com els gats.

—Era... gelosa?

—Era lletja quan un pecat. Cal dir que jo era una bala perduda. Ho vaig ésser una mica sempre.

Romeu, actualment, ven dècims de la rifa de Madrid. Tots els matins el trobareu al mercat de Sant. No és ja, ni de lluny, el contorsionista d'abans. Però en el seu tracte descobrireu tot seguit l'artista de sempre, el senyor de sempre.

JOAN TOMAS

(1) El número de l'home-granota el féu per primera vegada, en 1830, l'anglès Klisschnigg.

LA SUBVENCIÓ AL TEATRE CATALÀ

Sobre la nota del Sr. Duran

No sabem fins a quin punt aquell règim de la figuereta a base d'uns premis més o menys hipotètics atorgats per un jurat més hipotètic encara, atenent-se a unes condicions que ningú no sap quines serien i en finalitzar una temporada la durada i les normes de la qual ningú no ha assenyalat, que preconitzava la nota del senyor Duran i Ventosa com a l'ajuda més eficient per al teatre català, haurà desvetllat, estimulat i entusiasmat aquelles energies privades que per l'esmentada nota eren alliberades del perill de les intrusions burocràtiques, com en ella mateixa se'ns feia saber.

Però el fet és que els dies van passant i encara a hores d'ara no hi ha res enlloc que ens pugui fer esperar de veure actuar a Barcelona una companyia catalana la temporada que ve. Es ben clar, doncs, que aquelles energies privades que tant de respecte mereixen del senyor Duran, donant mostres d'un esperit de renúncia incompreensible en una societat com la nostra tan materialista, no estan disposades a exercir-se en aquest negoci brillant i lucratiu que, deixant-los el camp ben lliure, no els vol medietitzar el senyor conseller-gestor de Cultura, i prefereixen esmerçar-se en altres activitats.

Aquella nota del senyor Duran, que guania amb una vestimenta doctoral i suficient una opinió entre mofeta i despectiva, ha estat prou comentada perquè hàgim de parlar-ne gaire més. Josep Artís, des d'aquesta mateixa plana, ha curat de deixar esmicolat, amb la seva competència i documentació, un dels seus punts principals; aquell en el qual ens era dit que el nostre teatre havia viscut pròsper i gloriós sense necessitar cap ajut oficial. Artís ens demostrava com era equivocada aquesta afirmació i com el fet que aquesta ajuda no hagués existit no representava pas que no fes bona falta, fins en aquells temps que el senyor Duran ens retreia com a exemple de fecunditat i excel·lència.

Pel que toca als altres extrems, com aquell tan bonic de la nosa que pugui fer a una empresa l'ajut econòmic oficial, l'altre en el qual es parla de la confessió d'impotència que per al geni català representaria la subvenció de la Generalitat en vistes a endegar el funcionament normal del nostre teatre, el de més ençà on ens és dit que els comitès no serveixen de res, per prestigioses que siguin les personalitats que els formin, per després apuntar la constitució d'un jurat, etc., tots plegats són prou desgraciats i delaten una indiferència tan gran per a la qüestió de què es tracta perquè la lectura de la nota hagi produït, no precisament en els amants del teatre català, sinó en qualsevol ciutadà normal més o menys curiós i convençut que són les entitats oficials catalanes, i més quan es diuen catalanistes, qui ha de procurar per la vida i la prosperitat d'aquestes coses, una sorpresa i una decepció incommensurables.

Tan desorbitat, tan lluny del que dona de si l'observació de la realitat és el que ens diu i el que ens explica el senyor Duran en el seu famós document que faria pensar, si no ens constés el contrari—Josep Artís ens ho recordava prou bé—, que no sap res del teatre català i de les seves vicissituds. Sembla com si, arribat d'un altre món, per tal de contestar d'alguna manera a les demandes de subvenció que de tot arreu sortien i defensar el tresor públic de la voracitat dels pidolaires, hagués encarregat a qualsevol buròcrata indocumentat i sense escrúpols una informació i una argumentació en la qual basar la seva negativa per sortir del pas engegant a passeig la impertinent sollicitació.

Carles Capdevila, en un seu article inserit a *La Publicitat* poc després de lliurar a la premsa la seva nota el senyor Duran, article que cloïa una llarga sèrie en la qual era estudiada a fons aquesta qüestió, exposava una rastellera de raons en contra de l'argumentació denegatòria, posant-ne de relleu els defectes, els errors i les confusions. Capdevila, acompanyat per totes aquelles persones solvents pel seu contacte amb les coses del teatre i el seu interès per l'art escènic que han pres cartes en l'assumpte, propagava pel règim de subvencions en contra del de premis tan vagament indicat en la pecadora nota i acabava el seu comentari demanant que algú aportés raons, arguments concrets i possibilitats pràctiques en favor del sistema de premis, disposat a deixar-se convèncer, sense que fins ara hagi sortit ningú que volgués encomanar-se de la comesa.

Des que hi hagué alguna probabilitat de subvenció per a l'escena catalana per part de la nostra institució cabdal fins al seu atorgament a la companyia Nicolau-Martori—que no ens féu pas massa feliços—, foren més d'un i més de dos els articles que escrivirem assenyalant repetidament els nostres punts de vista sobre els diversos aspectes que presenta aquest complicat assumpte de la protecció oficial al teatre. Un d'aquells damunt dels quals més insistírem fou aquest de l'obstaculització a la concurrència que representa una subvenció única si no és condicionada per unes bases ben rigoroses i totes especials. Amb referència a aquest punt, tots els comentaris que aquests darrers temps s'han ocupat de l'afer i que amb llur clamor han provocat la resolució del senyor Duran, han estat d'acord, encara que el sembla que ho ignori per tal com, prescindint-ne en absolut, el deixa sense resposta, bo i recolzant la seva negativa en el repudi i la crítica d'un aspecte que ningú no havia defensat. Aquest punt de coincidència dels comentaristes, que trobem encertat del tot, es pot concretar en aquestes paraules: «Companyia oficial, no; companyies subvencionades, sí», com encapçalava un dels seus articles sobre la qüestió la plana de teatres de *La Rambla*.

Amé tot el que deixem dit, no creiem que ningú pugui pensar-se que enyorem poc ni molt el sistema de protecció que es va practicar la temporada passada i que tan

LA BALLARINA NUA DAVANT ELS JUTGES

El procés de miss Joan Warner

A principis de segle, va haver-hi ja alguns processos contra ballarines. Unes eren condemnades i altres absoltes, com aquella Germaine Aymos, que es va exhibir al Little Palace, en els considerants de la sentència absolutòria de la qual es pot llegir que «tingué cura de fer desaparèixer tot el que era susceptible de donar un aire obscè, i que «la seva exhibició era inspirada en un sentiment estètic, que excloïa tota intenció llicenciosa».

I ara, al cap de tants anys, París s'ha

Miss Warner és americana, té vint-i-dos anys, és bonica com centenars de *girls* i duu un vestit més decent que el que duen, sota la toga oberta per la calor, moltes advocades presents. Quan es treu el seu barret, el públic s'admira del seu cabell, d'un ros que en diríem sobrenatural, i de la seva trena de col·legiala. Sembla esverada d'haver d'evocar la seva nuesa davant tanta gent. Ha entrat acompanyada de la seva germana, advocada a Nova York, i dels seus advocats, Henry Torrès i Georges Doubossarsky.

D'esquerra a dreta: el querellant Boverat, els defensors Henry Torrès i Doubossarsky, miss Joan Warner, Faudrin

refocilat amb un altre procés contra una ballarina nua, amb la diferència que l'afer —petit afer en un país on n'hi ha hagut de tan grans— no ha provocat sinó comentaris humorístics a expenses del moralíssim ciutadà denunciant. S'ha de dir que la vista de la causa tingué lloc dos dies abans del 14 de juliol, i bé calia distreure's una mica del Front Corau i de les Creus de Foc.

Aquell dia, a la Sala Desena Correccional semblava que hi hagués d'haver una estrena, tant n'hi havia d'aquell «tot Paris» de les

La dansarina s'explica amb accent americà. Ha passejat el cos del delictes per diverses safes i mai no s'ha escandalitzat ningú. Però tot això no és tot. Explica com anava maquillada i com aquest maquillatge era extensiu a un mínuscul eslip, cosa que la feia semblar completament nua.

—He fet art — diu — i res més que art. Quan apareixia en el vestit que se'm reprotxa, només era per vint segons i sota una llum blava i violeta, en actituds estatuàries, absolutament correctes.

El director de l'establiment encara és més directe:

—El meu establiment no és un restaurant per a famílies.

El públic que hi ve ja sap la mena d'atraccions que s'hi donen.

El querellant, Boverat, secretari d'una associació que ha de combatre la denatilitat francesa, no es fa simpàtic.

De paraula seca i to agressiu, té un aire de qualsevol petit burgès. L'home s'explica:

La tarda d'un diumenge, exactament el 6 de gener, entrà amb uns amics i una nena seva d'onze anys, al Bagdad, dancing dels Champs Elysées, a berenar. Tement que la seva nena s'avorria, la va fer tornar a casa. Sort en va tenir, perquè tot seguit apareixia miss Warner a la pista. El combatent de la denatilitat va escriure a l'aleshores ministre de Justícia, Pernot, membre també de l'associació repobladora. El comissari del barri, Dupuy, encarregat d'informar, no es va escandalitzar de l'espectacle. Però la denúncia va seguir endavant.

Boverat és prolix. Parla del nudisme, que vol sol i no llum elèctrica. Detalla minuciosament l'acadèmia (o l'anatomia) que li fou donat de contemplar i s'estén en consideracions sobre si el *cache-sexe*

encara és més directe:

—El meu establiment no és un restaurant per a famílies.

El públic que hi ve ja sap la mena d'atraccions que s'hi donen.

El querellant, Boverat, secretari d'una associació que ha de combatre la denatilitat francesa, no es fa simpàtic.

De paraula seca i to agressiu, té un aire de qualsevol petit burgès. L'home s'explica:

La tarda d'un diumenge, exactament el 6 de gener, entrà amb uns amics i una nena seva d'onze anys, al Bagdad, dancing dels Champs Elysées, a berenar. Tement que la seva nena s'avorria, la va fer tornar a casa. Sort en va tenir, perquè tot seguit apareixia miss Warner a la pista. El combatent de la denatilitat va escriure a l'aleshores ministre de Justícia, Pernot, membre també de l'associació repobladora. El comissari del barri, Dupuy, encarregat d'informar, no es va escandalitzar de l'espectacle. Però la denúncia va seguir endavant.

Boverat és prolix. Parla del nudisme, que vol sol i no llum elèctrica. Detalla minuciosament l'acadèmia (o l'anatomia) que li fou donat de contemplar i s'estén en consideracions sobre si el *cache-sexe*

encara és més directe:

—El meu establiment no és un restaurant per a famílies.

El públic que hi ve ja sap la mena d'atraccions que s'hi donen.

El querellant, Boverat, secretari d'una associació que ha de combatre la denatilitat francesa, no es fa simpàtic.

De paraula seca i to agressiu, té un aire de qualsevol petit burgès. L'home s'explica:

La tarda d'un diumenge, exactament el 6 de gener, entrà amb uns amics i una nena seva d'onze anys, al Bagdad, dancing dels Champs Elysées, a berenar. Tement que la seva nena s'avorria, la va fer tornar a casa. Sort en va tenir, perquè tot seguit apareixia miss Warner a la pista. El combatent de la denatilitat va escriure a l'aleshores ministre de Justícia, Pernot, membre també de l'associació repobladora. El comissari del barri, Dupuy, encarregat d'informar, no es va escandalitzar de l'espectacle. Però la denúncia va seguir endavant.

Boverat és prolix. Parla del nudisme, que vol sol i no llum elèctrica. Detalla minuciosament l'acadèmia (o l'anatomia) que li fou donat de contemplar i s'estén en consideracions sobre si el *cache-sexe*

encara és més directe:

—El meu establiment no és un restaurant per a famílies.

El públic que hi ve ja sap la mena d'atraccions que s'hi donen.

El querellant, Boverat, secretari d'una associació que ha de combatre la denatilitat francesa, no es fa simpàtic.

De paraula seca i to agressiu, té un aire de qualsevol petit burgès. L'home s'explica:

La tarda d'un diumenge, exactament el 6 de gener, entrà amb uns amics i una nena seva d'onze anys, al Bagdad, dancing dels Champs Elysées, a berenar. Tement que la seva nena s'avorria, la va fer tornar a casa. Sort en va tenir, perquè tot seguit apareixia miss Warner a la pista. El combatent de la denatilitat va escriure a l'aleshores ministre de Justícia, Pernot, membre també de l'associació repobladora. El comissari del barri, Dupuy, encarregat d'informar, no es va escandalitzar de l'espectacle. Però la denúncia va seguir endavant.

Boverat és prolix. Parla del nudisme, que vol sol i no llum elèctrica. Detalla minuciosament l'acadèmia (o l'anatomia) que li fou donat de contemplar i s'estén en consideracions sobre si el *cache-sexe*

encara és més directe:

—El meu establiment no és un restaurant per a famílies.

El públic que hi ve ja sap la mena d'atraccions que s'hi donen.

El querellant, Boverat, secretari d'una associació que ha de combatre la denatilitat francesa, no es fa simpàtic.

De paraula seca i to agressiu, té un aire de qualsevol petit burgès. L'home s'explica:

La tarda d'un diumenge, exactament el 6 de gener, entrà amb uns amics i una nena seva d'onze anys, al Bagdad, dancing dels Champs Elysées, a berenar. Tement que la seva nena s'avorria, la va fer tornar a casa. Sort en va tenir, perquè tot seguit apareixia miss Warner a la pista. El combatent de la denatilitat va escriure a l'aleshores ministre de Justícia, Pernot, membre també de l'associació repobladora. El comissari del barri, Dupuy, encarregat d'informar, no es va escandalitzar de l'espectacle. Però la denúncia va seguir endavant.

Boverat és prolix. Parla del nudisme, que vol sol i no llum elèctrica. Detalla minuciosament l'acadèmia (o l'anatomia) que li fou donat de contemplar i s'estén en consideracions sobre si el *cache-sexe*

Miss Joan Warner

cròniques. O semblava que la inculpada s'hagués de despullar davant del jutges per a demostrar la poca consistència de l'acusació. Feia una calor que gairebé ho justificava, però que no autoritzava a pensar-ho, encara que el president Rebrassier deixés anar aquest avís entre els seus bigotis severos:

—Si tothom s'assegués, cada u podria veure el que vol veure, o almenys tenir-ne una idea.

Les senyores de magistrats que ocupaven els primers rengles no van tenir necessitat de fer cas de l'avís presidencial. Però als seients dels periodistes no hi havia manera d'atendre'l. El president, aleshores, invità alguns confreres a seure al banc dels acusats.

Aquests eren dos: miss Joan Warner, culpable d'haver ballat nua, i Faudrin, que no s'ha exhibit nu, però com a director del dancing on treballava la miss, està acusat de còmplice.

(Segueix a la pàgina 8)

mals resultats va donar. En l'article en què vàrem resumir-la, des d'aquest mateix lloc, prou haguérem de dir com ens semblava que seria convenient en gran manera una revisió i una rectificació portada amb seny i mesura sobre aquell sistema.

Però de la revisió i la rectificació en què nosaltres pensàvem quan escrivíem aquelles ratlles, a la nota del senyor Duran hi ha un abisme.

Tot això, però, no vol dir que vegem el panorama tan negre que no puguem pensar que qualsevol bon moment, d'un lloc o altre, amb subvenció o sense subvenció, i instal·lant-se ací o allà, on hi càpiga, ens surti un empresari prou optimista per tirar endavant una temporada en la nostra llengua i que, en acabar-la, hi surti guanyant encara. No seria el primer cas.

JOAN CORTES

El Romeu d'avui

les acrobates, que «de totes les branques de l'acrobatia és la dislocació la que exigeix l'aprenentatge més precoç».

Aquesta manifestació l'han confirmada, després, els contorsionistes més famosos, Marinelli, que fou una *vedette* mundial del gènere a les darreries del segle passat, comença a exercitar-se en la dislocació als set anys. J.-H. Walter, del qual parla extensament Hugues Le Roux en *Les Jeux du Cirque et de la vie foraine*, declarà a Le Roux que el seu pare el va preparar per a la dislocació des del dia del seu naixement.

Chester Kingston, el nordamericà-xinès prodigiós que aplaudírem al Principal Palace el mes de desembre del 1920, és fill de pares dislocats, i també des de molt petit fou iniciat en les pràctiques de la dislocació.

Doncs bé: Romeu comença a ésser contorsionista als vint-i-sis anys.

—Sembla — explica ell — que tenia, de naixença, els lligaments molt amples, però no me'n vaig adonar fins tard.

No era Romeu un contorsionista vulgar, i això fa remarcable el seu cas. Romeu era un contorsionista excepcional. Podia dislocar-se endavant, com els anomenats homes-granotes (1), i endarrera, com els homes-serpents, que són els que abunden, i, de més a més, podia dislocar-se de braços, ajuntant-los horitzontalment al darrera, a l'alçada de l'espatlla, fins a donar-se les mans.

En aquesta posició, els braços, girant com els d'una nina barata, formaven com una corda, damunt la qual saltava Romeu.

—Cap contorsionista, que jo ho sàpigui, no ho ha fet — observa, orgullós.

Els *Hermanos Satán* duraren poc. Del Folies Bergère a l'Edén Concert, i de l'Edén

concordia, ven dècims de la rifa de Madrid. Tots els matins el trobareu al mercat de Sant. No és ja, ni de lluny, el contorsionista d'abans. Però en el seu tracte descobrireu tot seguit l'artista de sempre, el senyor de sempre.

JOAN TOMAS

(1) El número de l'home-granota el féu per primera vegada, en 1830, l'anglès Klisschnigg.

(1) El número de l'home-granota el féu per primera vegada, en 1830, l'anglès Klisschnigg.

(1) El número de l'home-granota el féu per primera vegada, en 1830, l'anglès Klisschnigg.

(1) El número de l'home-granota el féu per primera vegada, en 1830, l'anglès Klisschnigg.

(1) El número de l'home-granota el féu per primera vegada, en 1830, l'anglès Klisschnigg.

(1) El número de l'home-granota el féu per primera vegada, en 1830, l'anglès Klisschnigg.

LES LLETRES

ELS LLIBRES

S. Juan Arbó, Camins de Nit (Edicions Proa)—Eugeni d'Ors, Gualba, la de mil veus (Catalònia).

Una novella en dos volums escrita en català sempre fa un cert respecte i predisposa a l'atenció benèvola del lector i del crític. La darrera obra de Juan Arbó fa dos volums, però compostos en un tipus tan gros i tan interlunat, que homi està temptat de creure que aquesta divisió exterior del llibre obeeix més a raons tàctiques i econòmiques de l'editor que a una extensió del text fora de la corrent.

Camins de Nit presenta, exacerbades, totes les qualitats bones i dolentes del novel·la.

Fins a mig llibre, gairebé no sabem res dels protagonistes, i sembla que l'heroïna serà la soferta Marina, en lloc del seu fill. El fill de la naracció vacilla, es perd en marçades i giragonses, i encara que alguna d'aquestes emocions realment, com la mort de la mare de la Pigada, no fan sinó distreure l'atenció del lector.

Sembla que la intenció de Joan Arbó, més que de contar un fet, ha estat de presentar-nos un ambient, un nucli de personatges sotmesos a una llei misteriosa que els faci marxar dintre la nit. Gairebé totes les escenes del llibre passen en la fosca, i els mots clar, obscur i els seus derivats s'estalonen en les descripcions. Hi ha, també, uns paràgrafs que alludeixen la Gran Guerra, el pas d'un cometa, i que fan més feixuga la sensació de fatalitat, d'un destí implacable de violències i injustícies.

Juan Arbó empra un estil molt curiós, inflat de poesia i ple de mots dialectals. La i copulativa s'hi repeteix tant, que produeix una impressió de pobresa.

Els punts suspensius, que tant abundaven en les obres anteriors, han desaparegut gairebé i s'han refugiat als diàlegs, trencats i violents. I la devoció a les formes dialectals i als mots emprats a les terres del baix Ebre duu sovint imperdonables castellanismes i construccions inadmissibles.

Cas insòlit! A l'Abadia benedictina de Solesmes, colpit sens dubte per un remordiment tardà i de bon acontentar, Eugeni d'Ors, col·laborador d'El Debate i savi teoritzador en franca decadència, ha escrit unes pàgines en català, per tal de demostrar-nos que encara se'n recorda, que encara l'escriu d'una manera solemne i cursiva, i que el difunt Xènius gosà una vegada, emprès pel vent furios de la Gran Guerra, vorejar, en les pulcríssimes pàgines de La Veu, el tema de l'incest, servit aleshores en forma de glosses i aplegat ara en volum, sota el títol Gualba, la de mil veus. Ben entès que aquesta benaurada avinentesa ha permès al protector de Teresa, la Ben Plantada i amic intermitent d'Octavi de Romeu, de demostrar-nos, en poques paraules, que ell, com Kevserling, ha descobert una zona abissal de l'esperit humà, i en la seva Ciència de la Cultura ha anomenat aquesta zona primitiva, subhistòria. Les teories sempre fan bonic, i no deixa d'ésser satisfactori que un savi conseqüent com Eugeni d'Ors descobreixi una definició exacta de la Guerra—una violenta irrupció de la Història dins la Cultura, dictamina l'ex-Pantarc—, ara que tants vents malstrucs semblen amenaçar amb noves edicions d'aquesta violenta irrupció, etc.

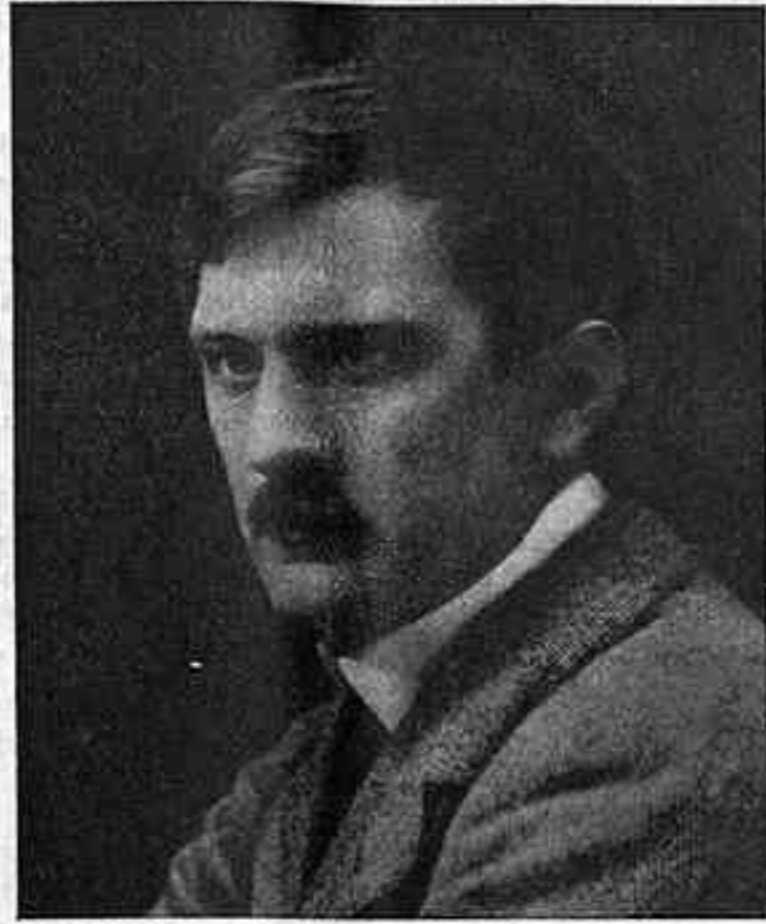
Gualba, la de mil veus és un aplec de proses poètiques servides a dosis homeopàtiques. Els lectors catalans que, com ara jo, no van arribar a temps d'encarar-se amb el doll minso de ciència infusa que rajà tant de temps a les planes de La Veu sota el títol de Glossari, poden ara fer-se càrrec d'una manera bastant aproximada del que era aquella veu misteriosa i sibilina que guiava els destins de la intel·lectualitat catalana. Comprovaran, amb sorpresa, que no troben cap misteri sota aquell tou de fullaraca transcendental, que aquelles descripcions de paisatge combinades amb al·lusions a Freud, a Plató i a la força poètica de Shakespeare són d'una innocència absoluta, i que impedir la consumació d'un incest—complex d'Electra, és clar—, amb l'ajut d'un llum de petroli que es vessa i encén la protagonista, no és gaire difícil ni acusa una gran imaginació. El Patitis i Tellina, diminutius que descriuen una època, són dos personatges completament gratuïts; que de llur passió morbosa inconsumada en tingui la culpa la Guerra Gran, em sembla, tanmateix, una justificació a posteriori de l'ortodox Don Eugeni, que exhibeix amb una vanitat senil els seus pecadets de joventut, però n'excuza la malícia amb teories pretensioses i definicions llampants.

RAFAEL TASIS I MARCA

L'inventor del Tercer Reich

Alemanya ha celebrat el desè aniversari de la mort d'Arthur Moeller van den Bruck, escriptor polític que morí el 27 de maig de 1925 i que, sense ésser nacional-socialista d'una manera expressa, llança, en el títol d'una obra seva publicada dos anys abans de morir, l'expressió *Das Dritten Reich* que Hitler havia d'adoptar.

Abans d'escriure sobre política, Moeller van der Bruck s'havia dedicat a la crítica artística i literària. En aquest aspecte, una de les seves obres més conegudes és *L'Estil prussià*, remarcable per la seva hostilitat envers Goethe, sobretot el Goethe clàssic. L'autor creu que el contacte amb l'antigui-

Moeller van den Bruck

tat i amb Itàlia fou fatal a Goethe, i deplora que el poeta no hagi romàs en la trajectòria «germànica» de les seves obres de joventut, com *Goets de Berlichingen*.

Detall curiós, Moeller van den Bruck sembla haver ignorat Hitler, tot i que aquest ja es bellugava quan aparegué *Das Dritten Reich*.

D'aquest autor són opinions com les següents:

«El nacionalisme concep les nacions segons llur destí propi. Les concep per les oposicions dels pobles i dona a cada poble la seva missió particular.»

«Un poble és jove quan la seva acció va del món que troba al món que crea el mateix. La seva joventut depèn de la seva empena. Esser jove, per a un poble, és estar a punt, ésser disponible, és el dret de fer-se valer. L'edat d'un poble és heretage, possessió, sacietat i fruïció, reputació i glòria transmeses.»

—Però, per què em doneu aquestes roses d'una a una? (Esquire, Chicago)

—Un corredor a peu va aconsellar-me de no anar massa de pressa els tres primers quilòmetres. (The Passing Show, Londres)

Acaba de sortir

FILOSOFIA I MUSICA

de JOSEP PALAU

(Publicacions "La Revista")

Preu: 3.50 pts.

Administració i venda:

Libreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

A L'ENTORN D'UN LLIBRE

"Sant Pau", per Teixeira de Pascoaes

Heu llegit el llibre sobre Sant Pau de Teixeira de Pascoaes? És molt interessant. L'ha traduït ben encertadament del portuguès al castellà Ramón Martínez López. L'ha prologat Unamuno (1).

Es una biografia poetitzada de l'Apòstol de la Gentilitat. Abunda en observacions psicològiques i en pensaments brillants. Tot plegat us pot fer una mica l'efecte d'un castell de focs d'artifici. Sota, però, del florilegi de «gemalitats», hi ha unes autèntiques inquietuds i fins i tot una tortura de pensaments. En la manera de pensar—i fins en la de dir—de l'autor d'aquest llibre, Unamuno s'hi creu continuat...

Per l'objecte de l'obra—una biografia poetitzada—us en recorda de seguida una altra també fa poc traduïda a la llengua castellana: la de Papi sobre Sant Agustí. La portuguesa té, però, major profunditat i vivesa.

Sant Pau era baix d'estatura. Alt com un Sant Pau, diem en to de broma a Catalunya. Malaltís de constitució, epiléptic, lleig, poc afortunat en l'amor de les dones. Pobra natura humana en la qual va pendre, arboradora, la flamarada de l'Esperit.

La seva infantesa—la de Pau—es perd en l'anònim de la ciutat de Tars, oberta a tots els corrents mercantils, un bon xic corrompuda, de gustos decadents. Després es distingí en l'estudi i l'entervoriment de la llei jueva. El que sabem, però—amb dades certes i següides—, de la seva vida, comença amb l'Al·luciació del camí de Damasc—en què Jesús ressuscitat se li apareix i el cega—i acaba amb l'incendí heroní de Roma. La vida de Sant Pau és una brasa encesa entre aquestes dues il·luminacions.

Sant Pau fou un apassionat. Fou un enamorat de la Llei. De la judaica antiga primer, de la nova cristiana més tard. Perseguidor dels cristians o apòstol del cristianisme, el seu temperament és sempre el mateix.

La llei nova pren en la predicació de Sant Pau una volada i una extensió extraordinàries. Els seus viatges apostolícs creuen el Mediterrani. Les seves lletres són les més nombroses. La seva activitat és incessant.

No sabem si va conèixer o no personalment el Crist. És aquest el dubte més greu i més inquietant de l'hagiografia pauliana. El biògraf se n'ha de doldre. Tanmateix, Sant Pau era a la terra de Jesús durant els dies mortals del Messias.

Després de la crucifixió, Sant Pau—Saul—era encara el fanàtic de les antigues Escripures. Sota les seves ordres fou apedregat Esteve—el protomàrtir de la fe—, essent poca cosa més que un infant.

Com la d'Esteve, hi ha necessàriament en la biografia pauliana l'evocació d'un món de figures singularment interessants per a un home d'Europa.

Hi ha d'alguna manera tots els personatges d'aquell moment singular de la història de la cultura en què la bona nova del cristianisme trenca, amb la fe rigorosa del Ressuscitat, la llei moral dels jueus i la racional dels grecs; i emergeix com una força inèdita, per a determinar la futura història del món.

Davant la cultura grega, romanitzada i ja decadent, enamorada de la clàssica finitud de les formes, apareixia el nou sentit del cristianisme, la primera i la darrera paraula del qual era la fe. La fe viva, la de Sant Pau, sense complicacions racionals ni escoles filosòfiques.

La cultura grega, que Roma havia heretat, era la cultura de les formes limitades. En la finitud limitativa—definitoria—s'hi havia vist sempre l'ideal de perfecció. Cultura en la qual tot ho era el «cànon», la mida, la mesura. Batega el mateix anhel en el concepte socràtic o en la metafísica aristotèlica que en l'escultura de Fidies o en l'exquisida proporcionalitat del Partenon, que té més de ponderació que de grandesa.

Amb el món clàssic, d'estructures apolínees, havia d'entrar en lluita la «bogeria» cristiana, dionisiaca. I aquesta lluita és la profunda història d'Europa. De l'Europa que no és religiosa, sinó racionalista, però que va rebre un dia la paraula càlida de l'Evangeli.

Per això és tan emotiu aquell moment solemne en què Sant Pau parla a l'Areòpag. Moment només comparable en grandesa, però molt superior en dramatisme, a aquell en què Sant Agustí escriu, entre Crist i Plató, les seves obres. Sant Pau anà a parlar als atenencs d'aquell Déu desconegut—inefable—ja present i adorat entre els altres als quals hom coneixia.

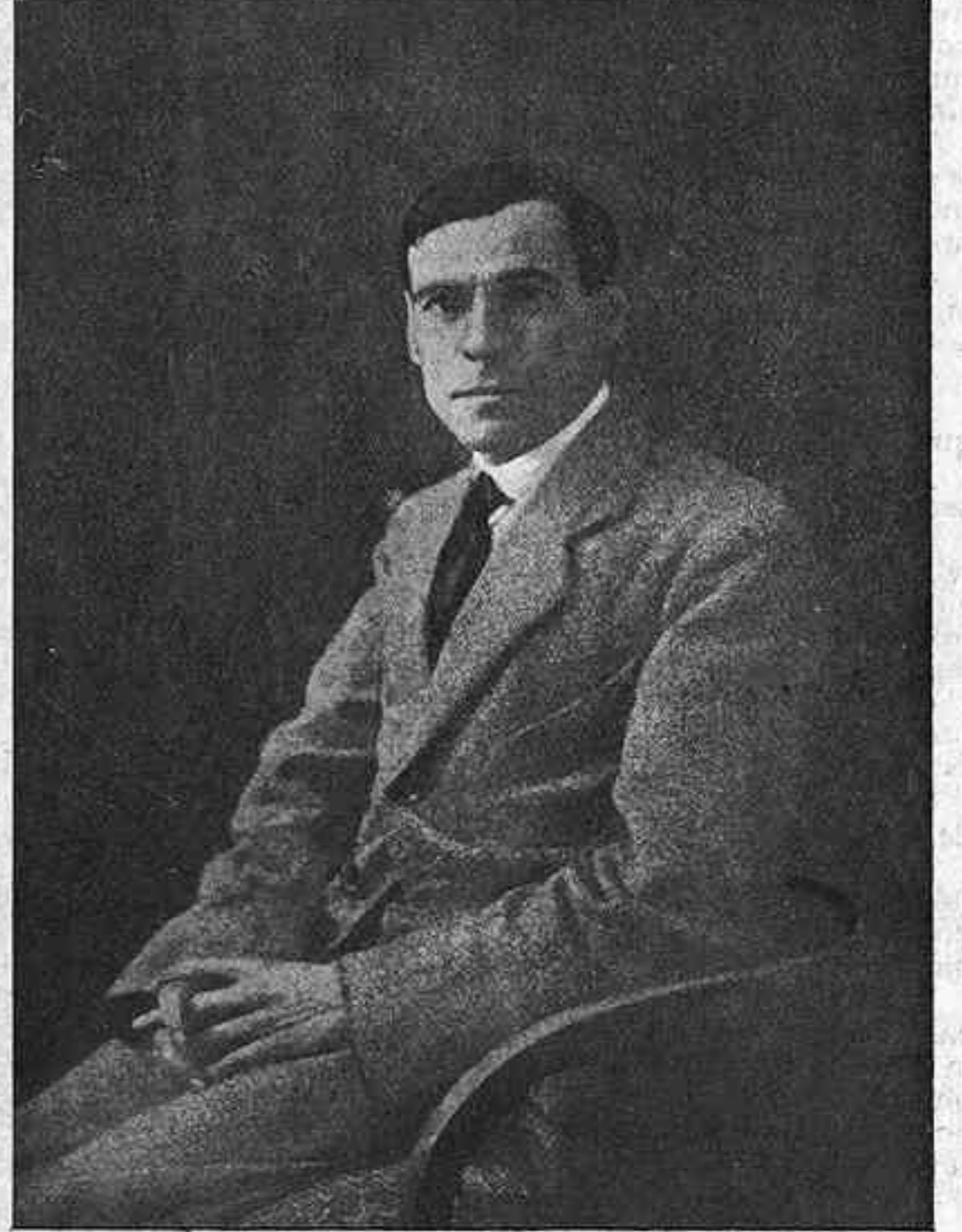
Teixeira de Pascoaes contraposa la figura de l'Apòstol a la de Lucreci, el poeta i pensador de la Roma descreguda i pallidament llegendària; el de l'epicureisme refinat.

A Sant Pau l'acompanya—torturadora—una ombra: la de Sant Esteve—el jove diaca, apedregat en nom de la llei antiga.

A Sant Pau el volten—al lluny, però el volten—els altres apòstols, cadascun d'ells amb la seva peculiar i diversa personalitat. Sant Pere fou la mediocritat i la vacil·lació.

Sant Tomàs fou la incredulitat. Sant Pau—l'al·lucinat—no veié, es cegà; fou la fe pura, absoluta, sense vacil·lacions i sense covardies. La fe sola i oberta que per a ésser-ho no es sent ni dialoga amb preocupacions racionals.

Unamuno, per associació d'idees—per l'associació del contrast—, recorda i evoca amb relació a Sant Pau la figura de Sant Ignasi de Loyola que ell anomena l'antimistic. Sembla tenir raó Unamuno. Sant Ignasi

Teixeira de Pascoaes

representa la fe de Sant Pau feta càlcul. En Sant Ignasi la salvació es converteix en un negoci. La virtut en una economia. Llegint les seves obres, hom té la impressió que Sant Ignasi ha meditat molt—quantas meditacions!—, però no ha tingut mai cap al·luciació.

Sant Pau fou, en canvi, la il·luminació cega i l'acció que la realitza. En els seus viatges hi ha molt d'aquell caminar evangèlic pel damunt de les onades. Llegiu—és per a estremir-se—aquell cant de Sant Pau a la fe en la seva Epístola als Hebreus.

El biògraf no parla—potser no ha de parlar-ne—de la doctrina de l'Apòstol. Tanmateix és una llastima. Sobretot perquè alguns trets del seu pensament doctrinal responen meravellósament i expliquen la seva personalitat.

En Sant Pau es dibuixa un concepte i se'n desdibuixa un altre; té un concepte clar que ell estableix per primera vegada i un concepte fosc que ell contribueix a desfer. Fixeu-vos, en llegir Sant Pau, com us parla de la «lleï interior» i com us parla del cos humà.

Sant Pau ha percebut clarament la vida interior; aquella vida interior que els grecs, perduts en la lluminositat dels perfils exteriors, no haurien descobert mai. El Crist havia menyspreat sempre la conducta merament externa—la dels sepulcres emblanquinats—i sobreestimava la intenció: aquell que mirés amb mal desig la muller aliena, aquell haurà ja adulterat en el seu cor. Sant Pau—enamorat de la llei, necessita per a regular les intencions una llei interior, una llei de consciència. Aquesta no és ja la llei de Moisés, gravada en taules de pedra—trencadisses—i promulgada entre llamps i trons. És aquella altra llei moral que l'home troba impresa en el seu cor—sense pedres ni aparat meteorològic—i que preludia al lluny el que serà en Kant l'imperatiu categòric.

En canvi, que pobra que és, en Sant Pau, la idea del cos humà! Al llarg de les epístoles paulianes se'n parla sempre amb poc amor i entre sentits molt diversos. Sembla que només s'hi vegi el principi de la concupiscència; just allò que destorba en l'home l'abrandament de la fe.

L'home de la llei i del sentit moral es venjà cruelment en la seva doctrina del cos malaltís, epiléptic i temptador, les sotragades del qual retarden i esmoreeixen les de l'esperit.

DOMÈNEC CASANOVAS PUJADES

(1) Editorial Apolo, Barcelona.

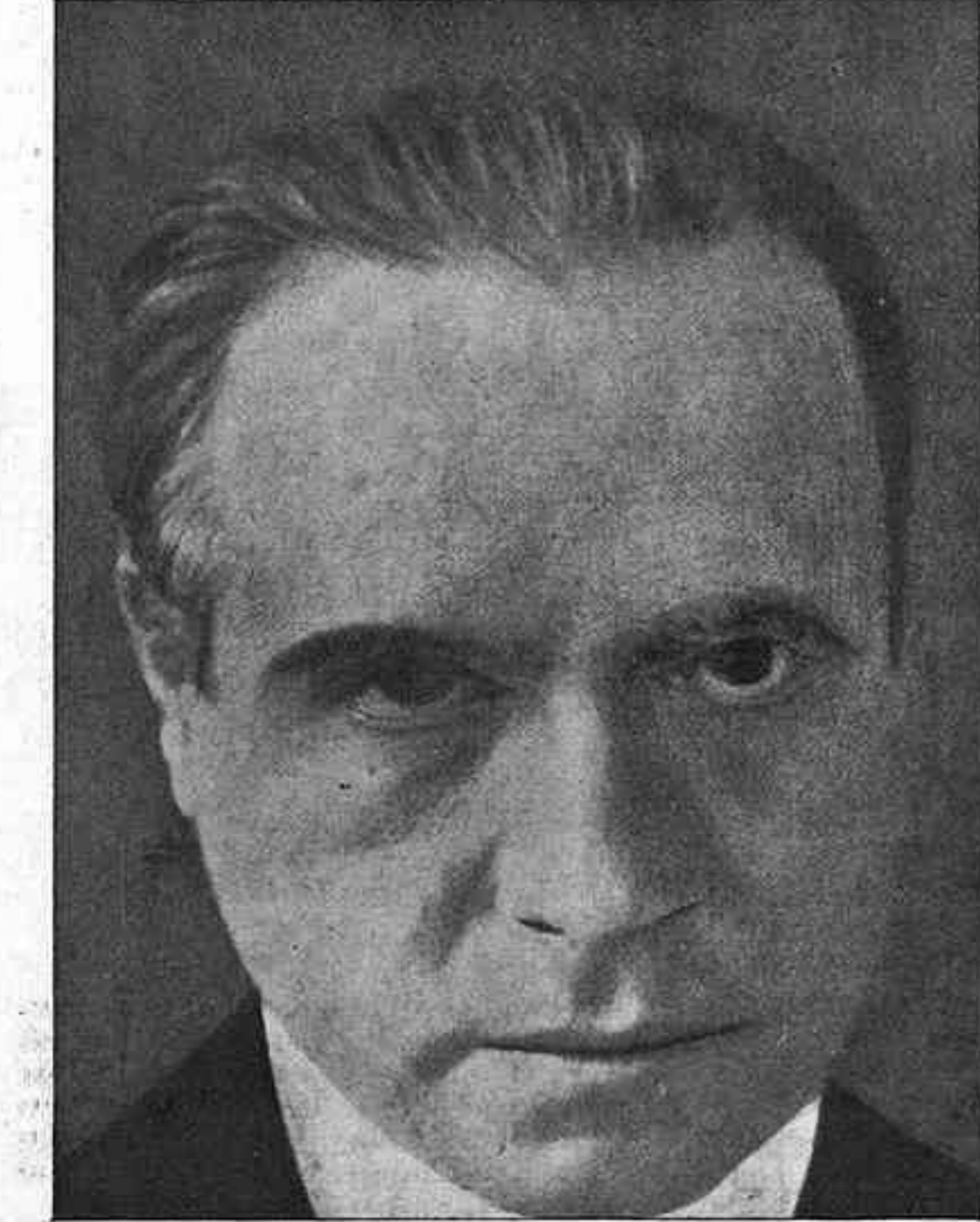
Telèf. de MIRADOR: 23118

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723

BARCELONA

Eugeni d'Ors

lista que ens sorprenia amb el seu *Inútil Combat* inicial i que ens impressionava després amb la seva pintura agra i vigorosa de *Terres de l'Ebre*. El protagonista és, encara, un home estrany, arrauxat i encès; el paisatge hi és vist també amb els mateixos ulls implacables, i els homes que volten el protagonista tenen la mateixa duresa, la mateixa crueltat, la mateixa facilitat a llançar-se al crim que les figures que passen pels altres llibres de Juan Arbó. La mateixa tècnica narrativa de *Camins de Nit*, amb la seva inseguretat inicial, aquell apuntar els fets per després tornar endarrerant per tal de contar-los amb tot detall, l'exposició incompleta de les psicologies, tot plegat té la vaguetat característica de Juan Arbó. Els homes de les terres de l'Ebre són cruels i venjatius, la maldat, el crim, el suïcidi, la luxúria se'ls enduen sense que ells facin res per evitar-ho. En *Camins de Nit* hi ha personatges típics d'aquesta pintura pejorativa: Borra, el ric de Cenira, i sobretot aquell monstruós pare de Mercè, desfilen per les pàgines amb llur duresa, llur vicí, llur violència. Ni el mateix protagonista, Marçal, capaç d'enamorar-se com és, no es pot sostreure a aquella atmosfera de crueltat. El seu pare, mort en una baralla nocturna implacable, era un home eixut. La seva mare, la figura més humana del llibre, passa a través de les pàgines amb la seva resignació passiva, la seva temença constant i els seus pressentiments. Res no aïreja aquell quadro tenebrós en el qual una parella cerca, a les palpentes, un camí per eixir a la llum. Tot i el crim final de Marçal, només a la conclusió, quan el vaixell del riu se'ls enduu, ell a presidí i ella a fer-li costat, de reïxes enfora, una claror optimista illumina l'anècdota.

Altament, més que lligats a una trama central, els personatges secundaris, els episodis aïllats semblen apunts d'altres narracions, afegits per tal d'allargarar la novel·la.

Aquest número ha passat per la censura

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la Neurastènia.

Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigenes, fatiga corporal, tremolors, diàspais nervioses, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que s'iniquen per causa o origen espòntani i nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Solvré, més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i fet del sistema nerviós, regnant el vigor essencial propi de l'èdca, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als egotístes en la seva joventut per tots menys d'èsser, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguent sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Solvré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre la seva vida amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violències l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6.60 pts. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—Desitjamos i transmetem 0.25 pts. en agella de correus per al franquís a Oficinas Laboratoris Solvré, carrer del Tor, 16, Barcelona, rebent gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquesta malaltia

LES ARTS I ELS ARTISTES

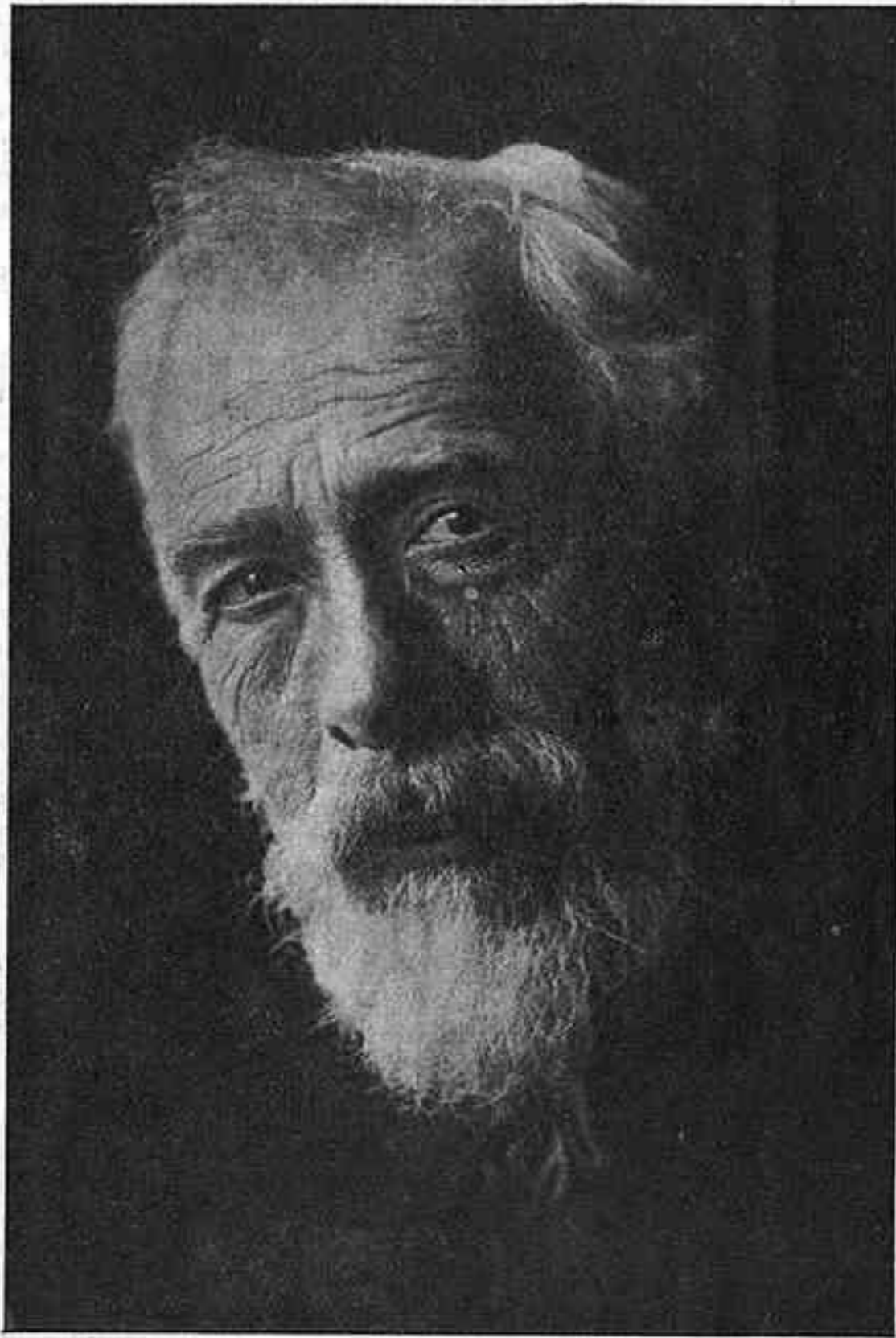
UN LLIBRE DE JOAN MATES

"El pintor Gimeno"

La gent de la nostra època fa d'espectador encurosiat de l'espectacle de la sortida del sol per a la pintura catalana del segle XIX, de la qual no s'ha parlat sinó en comptades ocasions, moltes d'elles per a qualificar-la en termes d'una duresa impròpia del seu valor real.

En aquest camp, actualment ja hi ha dipositat un al·luvi de terreny fèrtil que cal saber aprofitar per a l'exacta valoració de la sèrie de noms d'artistes catalans. MIRADOR, amb el seu Saló dels Cent anys

nostres latituds. Mates ha realitzat un estudi profundíssim de la rara complexió moral del gran biografiat. No se li ha escapat cap detall que hagués de transcendir, encorçant la distància entre el desconeixement general del públic i l'autor no fa molts anys traspassat enmig d'un terrible silenci. Sota aquest aspecte, l'obra esmentada assoleix un resultat ideal. Porta una vivificació inajornable en un país la principal manifestació espiritual del qual resideix en la pràctica de les arts en general i de la pintura en particular. Amb la publicació d'aquest llibre es rendeix justícia al pintor Gimeno, que morí pobre i perseguit per tots els mals fets imaginables.

El pintor Gimeno

de Retrat femení, i altres temptatives particulars que han eixit a la nostra terra han assaonat l'esperit propici per a rebre totes les excel·lències pictòriques forjades en el passat segle. Assimilades aquestes, és de creure doncs que amb una darrera empena passaran a classificar-se amb la importància que tots somiem i que el procés de valoració serà una cosa que no topará amb gaires dificultats. Des d'uns dies, el moviment de rehabilitació, recomanat per un gran bon sentit nacional, ha marcat un punt brillantíssim amb la publicació del llibre *El pintor Gimeno*, del crític Joan Mates.

Aquest llibre, un cop ben llegit, pot arribar a assenyalar l'ascens que necessàriament mereix l'esmentat moviment artístic, que si bé no té gran cosa a veure amb el propi Gimeno, té en canvi una relació evident perquè el públic sapiga entreveure'l i arribar a enderrocar les darreres reserves.

Aquest llibre dedicat al pintor Gimeno té un grapat de virtuts que el fan indiscutiblement rellevant. La primera d'elles és la força amb què Mates situa l'eminent pintor tortosí sobre el qual es concentrà personificadament la tragèdia tradicional tan cara de la glòria i del martiri del pintor de les

contemporanis. Mates posa en la narració del drama una gran quantitat d'emoció, sovint traïda per la indignació i sovint aureolada per la commiseració immensa de què féu gala el gloriós vell Gimeno davant les baixes maneres dels aprofitaires que s'arreceraren al volt de la seva barba florida.

Aoans de finir aquests mots destinats a donar una lleugera idea del contingut del llibre, hem de dir d'ell que és insubstituïble per arribar a fer coneixença amb l'autor i la seva obra.

Un darrer extrem de la publicació, ja fora del marc del literat i del crític, però que convé assenyalar, és el fet d'haver estat tret a la llum amb la mateixa disposició amb què Gimeno pintà; és a dir, sense ajuts de cap mena. Mates, mogut per un zel eminentment patriòtic, amb una enorme set de justícia per al pobre mortificat, tan franciscà i tan il·luminat com Gimeno, s'ha llançat a l'aventura d'editar un volum costós, amb un gran sentit de les coses ben fetes, els ulls clavats en la dignitat de les edicions que omplen els aparadors estrangers, insuflat de la joia proporcionada pel fet de servir la cultura catalana i amb la potència del naufrag que veu la terra sospirada; tot això encarat amb el feix impressionant de compromisos que l'esperen implacablement sense possibilitat de deturar-se per raons de contingències de venda.

Sóc poc amic de llançar les campanes al vol, pel mateix prestigi de les coses que s'ho valen. Crec que aquesta és una magnífica ocasió i no m'estic de proparar-ho.

Es un deure que tenim contret tots els que posseïm una idea d'esperança concreta en el valor dels artistes catalans que s'escolaren enmig d'una indiferència glacial, entre els quals hi ha molts noms que no farien cap nosa, sinó ben al revés, en una antologia artística europea del XIX.

ENRIC F. GUAL

PROJECTOR

"Anuari del Museu de Sabadell"

Hem rebut l'*Anuari del Museu de Sabadell* corresponent a l'any 1934. Es tracta d'un fascicle ben presentat, amb nombroses il·lustracions i contenint diversos treballs. Per bé que tots aquests tinguin el seu interès, ens cal remarcar sobretot els que obren el volum: *De la significació del Museu per a la ciutat*, de Miquel Carreres, i *Historial del Museu de Sabadell*, per Lluís Mas i Gomis. En aquest darrer, es fixa la doctrina del localisme ben entès en sostenir la necessitat i la conveniència del Museu, tot remarcant els límits a la seva volada, «perquè és a les grans capitals on han de condensar-se totes les manifestacions d'ordre general».

Cal tenir en compte que dintre pocs dies farà tot just quatre anys de la inauguració del Museu de Sabadell, per a fer-se càrrec del que representa de treball i d'entusiasme haver arribat a reunir i instal·lar les col·leccions del Museu de Sabadell, que abasten des de les troballes geològiques i prehistòriques, fins als darrers noms de les promocions artístiques sabadellenques.

A l'obra dels organitzadors del museu, que no mereix sinó encoratjaments i felicitacions, afegim-n'hi per la nostra banda, tot desitjant que sigui imitat l'exemple de Sabadell.

La col·lecció J. P. Morgan

El plutòcrata americà J. Pierpont Morgan, fastiguejat d'ésser col·leccionista d'art en un país que vol cobrar als multimilionaris l'impost sobre la renda, ha dispersat a Londres, en subhasta, la seva col·lecció de set-cents noranta-cinc miniatures al cap de trenta-un anys d'haver-la començat a formar.

Morgan era l'*Armada Jewel*, oferta per la reina Isabel a un dels seus ministres, probablement sir Francis Walsingham o sir Thomas Heneage, després de la desfeta de l'*Armada Invencible*, en 1588. No està signada però és de l'escola de Nicholas Hilliard, el successor de Holbein a Anglaterra.

Miniatures de Richard Cosway: Mrs. Parsons (née Huff); Mme. Du Barry (pintada en 1791, a Londres); Jordi IV quan era príncep de Galles

D'aquesta formidable col·lecció, la més important del món, la meitat de les miniatures eren angleses, i això és, segurament, una de les raons d'haver triat Londres per a vendre-la. Cronològicament, s'estenia durant uns tres segles, des de la primera meitat del XVI fins a les primeres dècades del XIX. Hi figuraven tot de grans personatges d'aquesta època: reis, reines, prínceps i princeses, homes de govern, almiralls, grans dames, actrius, poetes, etc.

La peça més important de la col·lecció

Morgan la comprà per 26,250 dòlars, i lord Wakefield l'ha rescatada per al seu país per 14,175 dòlars.

En canvi, lord Duveen ha pagat 30,900 dòlars per la miniatura de Mrs. Pemberton de Holbein el Jove, de la qual en 1904 el col·leccionista americà pagà 13,758 dòlars.

La venda ha durat quatre dies, a les Galeries Christie, i ha rendit 375,000 dòlars. Creiem saber que a la subhasta no ha mancat un col·leccionista barceloní, al qual desitgem que hagi tingut bona sort.

Fotos de Werner Cohnitz

Va arribar a Barcelona amb la seva màquina i una carta de recomanació que des de Berlín li havia fet Eugeni Xammar. Com que aquest amic nostre ja havia fet atres cartes de recomanació per a la mateixa persona a la qual adreçava Werner Cohnitz, va

practicar la fotografia en 1930, només durant un any i mig va estudiar a l'Escola de Fotografia, amb l'únic fi de conèixer la part tècnica. Després, els dos anys a Polònia, els sis mesos al Japó, l'hivern darrer a Parsenn-Davos, el seu treball al Deutschen Nachrich-

creure útil de fer constar: «Aquesta vegada va de debò». D'altra banda, Cohnitz no volia res més sinó que l'orientessin en el referent a recons de Catalunya on pogués esplaïar la seva afició i la seva professió en les poques setmanes que comptava passar-hi.

tenbüro (Oficina Alemanya de Notícies) i en tallers de propaganda de Berlín, Colònia, París i Viena, l'han format i perfeccionat en aquesta activitat del reportatge fotogràfic que aquí, entre nosaltres, amb comptadíssimes i inconstants excepcions, no sap sortir de la rutina i la monotonia, que donen aquell aire intercanviable a les fotografies d'actes semblants.

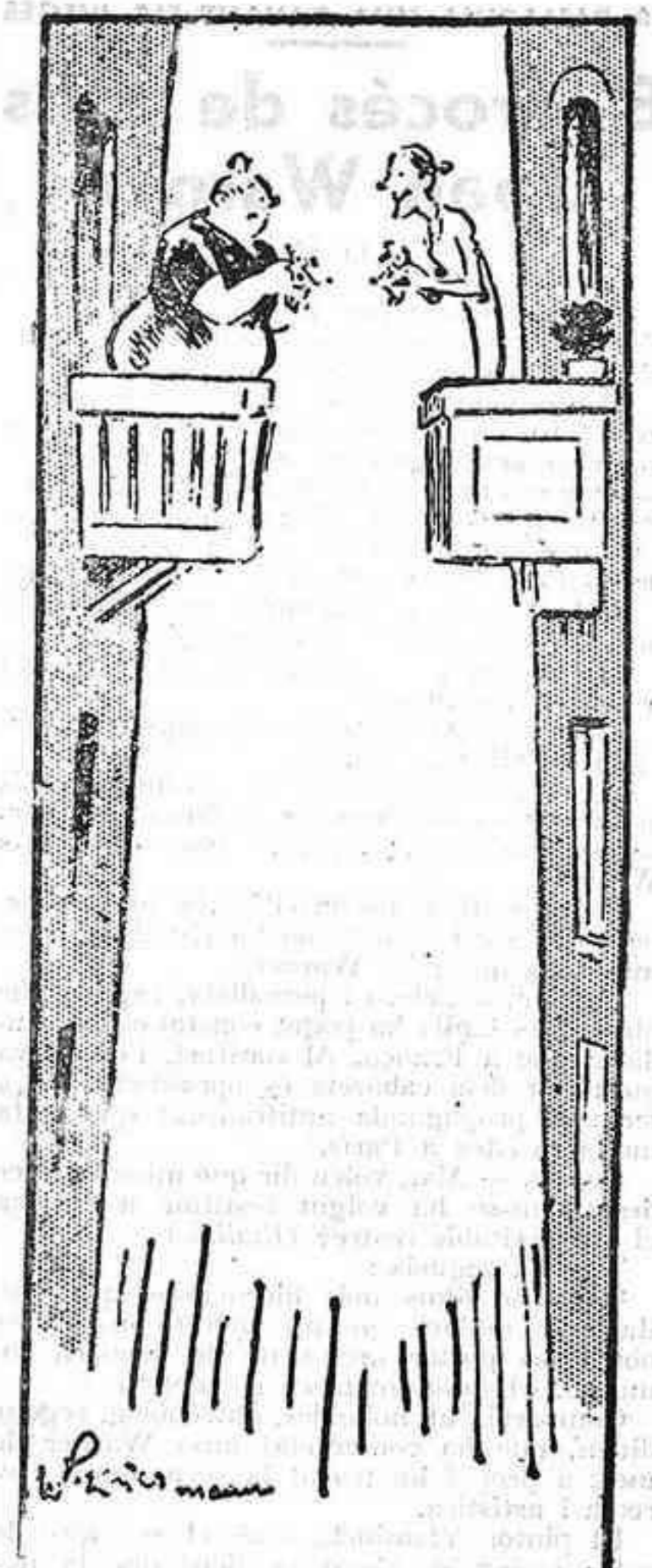
Barabear Bon, campiona junior d'esquí

Perquè aquest fotògraf és un rodamon que als vint-i-sis anys ja torna de Polònia, Japó i Suïssa, i ara es proposa rodar uns mesos per Espanya, a la recerca, més que del monument històric i del paisatge — temes explotats en abundància —, del document humà, a copsar el qual té aquella traça adquirida en el reportatge i en la intensa pràctica a través del món.

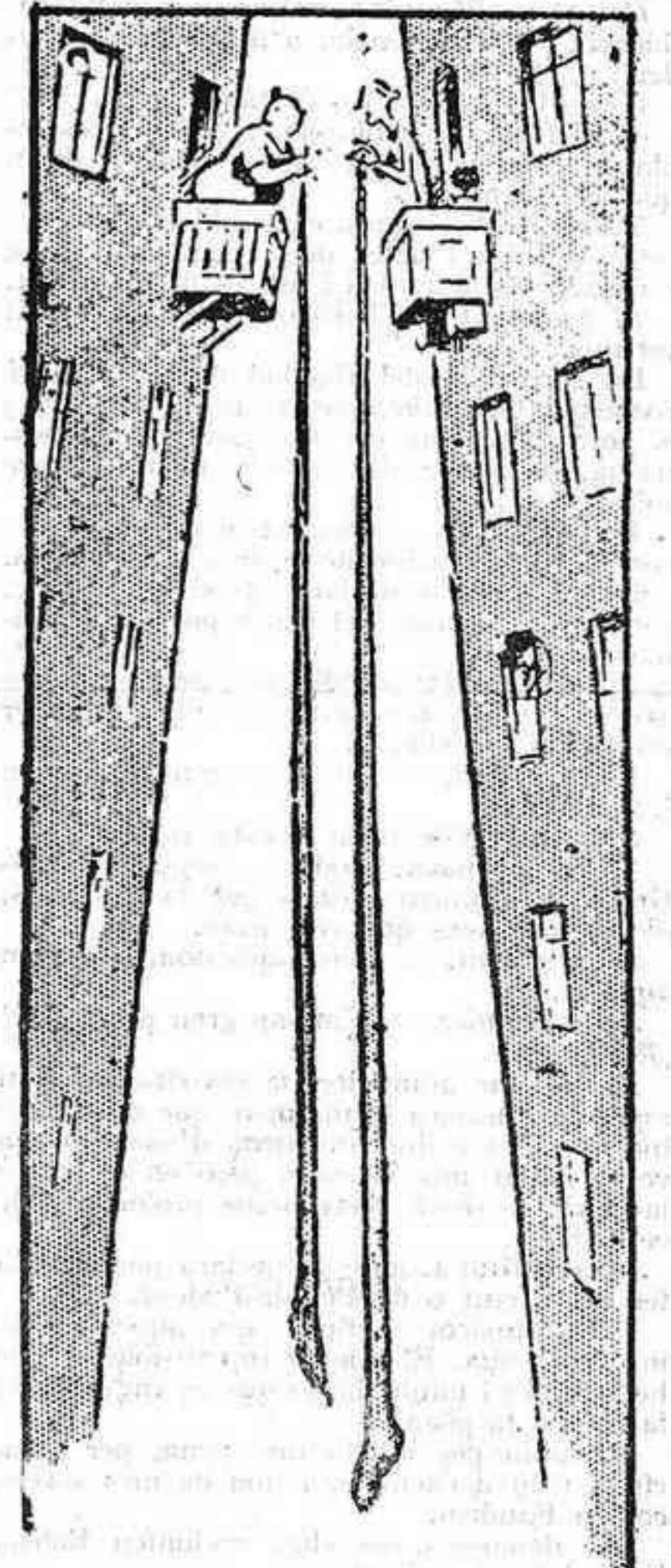
Perquè aquest xicot, que va començar a

suïssos, que apareixerà dintre alguns mesos, i una altra part ha estat adquirida per oficines de turisme i de propaganda dels ferrocarrils suïssos amb destí a fullets i prospectes de reclam.

No dubtem que Cohnitz haurà sabut treure partit de les possibilitats fotogràfiques que reconeixia a Catalunya, i que el seu treball trobarà un esmerç del qual ens beneficiarem tots. — M.

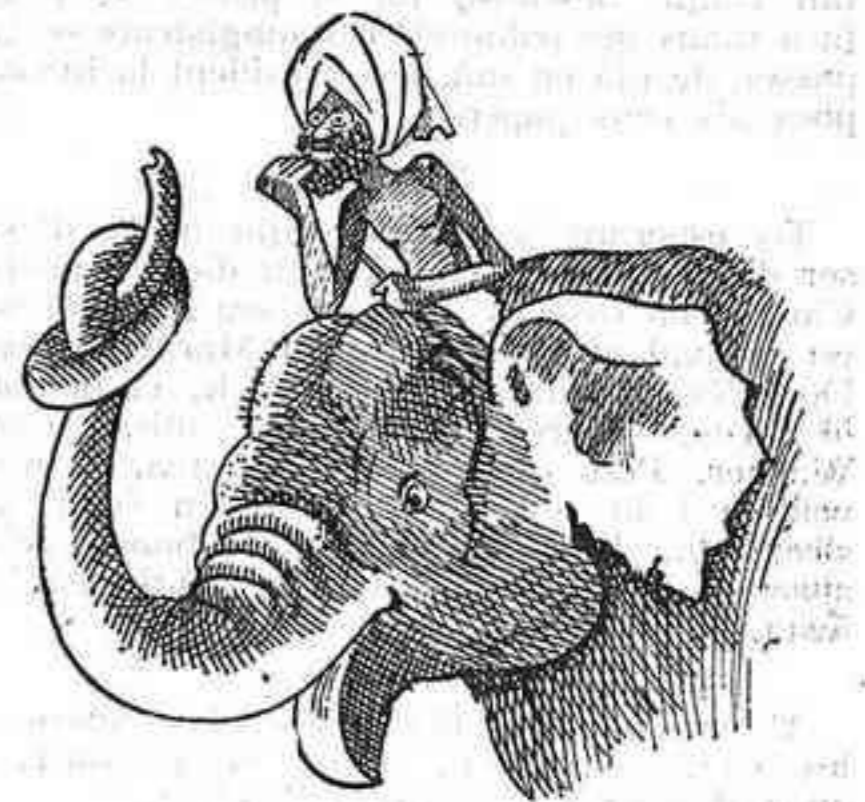

Les veïnes xerren...

...tot fent mitja

(Berliner Illustrierte Zeitung)

ELS DESMEMORIATS — De què dimoni m'havia de recordar? (The Passing Show, Londres)

—Déu me'n guard de deixar-lo casar amb la meua filla. No té una situació segura... —De què fa? —Es ministre.

(Il Settebello, Roma)

—Aqui teniu el vostre original. Es massa lleuger per a una revista com la nostra! (Ric et Rac, París)

—El Japó tracta els pequinesos com gossos... —Es clar... (Il Travaio delle Idee, Roma)

CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA JAUME I, 11 Telèfon 41655

FITO

LA BALLARINA NUA DAVANT ELS JUTGES

El procés de miss Joan Warner

(Ve de la pàgina 5)

— Ha demanat per declarar — diu Henry Torrès — Es el dia més feliç de la seva vida. No li esgüerreu la seva joia! (Rialles.)

El president invita el predicador a acabar aviat. El repoblador, com si res, reconeix que el maquillatge donava a la dansarina un aspecte marmori, però ell no ha vist mai una estàtua que es despullessi; retreu arguments en favor de la moralitat dels espectacles i dels salons de te; parla de la Capella Sixtina i acaba exaltant l'exemple de l'Alemanya nazi lluitant contra la immoralitat.

El President. — Algú vol fer una pregunta a aquest testimoni?

Torrès. — Quedem-nos en aquesta apologia de Hitler. (Rialles.)

Comença la desfilar de testimonis. Els aviadors Codós i Delmotte declaren no haver-se escandalitzat mai per les danses de miss Warner.

Carco confessa no haver-la vist mai ballar, però torna d'Espanya, on ha vist dansarines més nues que miss Warner.

Titayna, aviadora i periodista, explica que als Estats Units ha pogut constatar més audàcia que a França. Al contrari, l'excessiva moralitat dels cabarets és aprofitada per a fer una propaganda antifrancesa que resta molts turistes a París.

Comte. — Així, voleu dir que miss Warner despullassent-se ha volgut restituir a França el seu veritable rostre? (Rialles.)

Titayna segueix: — Conec films més llicenciosos que una dansa semblant en un indret on no és obligatori portar una nena de primera comunió. (Aplaudiments en el públic.)

Compareix un holandès, antropòleg, segons diuen, que ha contemplat miss Warner de molt a prop i ha trobat la seva dansa correcta i artística.

El pintor Vlamineck, amb el seu aire de colós bonatxàs, s'engaja dient que la nuditat d'una dona bonica és art, és un himne a la vida.

Comte. — El nu integral no us xoca? Confidència per confidència, a mi tampoc. (Rialles.)

Però el president no és tan generós: — El fet de despullasser-se en públic no sembla provocar la vostra crítica. D'altres diran que és escandalós.

Torrès. — En aquest cas, voldria perseguir tots els tercers actes dels vodevils, en què els actors es despulsen i fins es figuren al llit.

El president. — Però no es figuren al llit tot nus.

La secretària del Bagdad detalla en què consisteix el *cache-sexe* de miss Warner, i el xofer d'aquesta declara que la seva mestressa, en sortir del treball, torna sempre sola a casa.

El president. — Tots estem d'acord a reconèixer la moralitat de la seva vida privada.

Es presenta a declarar Jean Cassagnac, conegut en el món del teatre per Saint-Granier: — Estic desolat — diu — per la justícia del meu país, que destorba magistrats per un procés tan ridícul.

El president. — No sou amable amb la justícia!

Comte. — Oh, jo ja hiestic resignat. — Per la meua banda — segueix Saint-Granier —, almenys és la que fa dos-cents, de les ballarines que veig nues.

El president. — Però aquí només jutgem aquesta.

Saint-Granier. — Em sap greu per a vós! (Rialles.)

El popular animador de revistes de gran espectacle declara formalment que no tindria inconvenient a dur una nena d'onze anys a veure ballar miss Warner, però en canvi no la duria a veure certs besos prolongats de certs films.

El substitut Comte es declara poc enclí a fer de Tartuf o de Père-la-Pudeur.

No importa — diu — que aquesta noia no dansi nua. El que és reprensible és que ho sembli; i també ho és que es vagi traient la roba a la pista.

Reclama per a ella una pena, per principi i com a exemple, i una de més severa contra Faudrin.

Els defensors, és clar, reclamen l'absolució dels seus clients.

Torrès exhibeix el minso *cache-sexe* — minúscula peça de seda lavanda que cabria en una capsula de llumins, però sobre la qual, tan fràgil, descansa tot el procés —, i la fa a mans del tribunal. Els magistrats se la passen de mà en mà, i el president la incorpora als seus papers.

Tot esperant la sentència, que no ha d'esser dictada fins al cap de vuit dies, Francis Carco s'ha casat, i en honor seu s'organitza un festival al qual concorren Marie Dubas, Dorgelès, Kising, Crommelynek, el doctor Mardrus, André Warnod... i miss Joan Warner. Però quan aquesta arriba, el novellista i la seva dona ja deuen ésser al sleeping... I miss Warner en honor dels absents, balla davant els que continuen la festa.

Al cap de vuit dies justos, la sentència ha estat: cinquanta francs de penyorà a miss Warner i dos-cents a Faudrin.

Realment, la immoralitat surt barata. Però ella no ho deu creure així, perquè ha recorregut en apellació.

RENÉ LOUSTERIE
París, juliol.

MUSICA I RADIO

Els festivals de música de Leningrad

Durant el mes de juny, s'han celebrat a Leningrad els festivals musicals de la República dels Soviets, preparats amb prou propaganda també a l'estranger. Amb tota la seva enorme varietat, aquest congrés ens ha donat una bona i interessantíssima visió de conjunt de tot el que ocorre en la Rússia d'avui en el camp de les activitats musicals.

La impressió més profunda que rebérem en el festival es deu a una nova òpera de D. D. Xostakovitx, titulada *Katharina Ismailova* o *la Lady Macbeth de Madensk*, en quatre actes. L'argument es basa en un

D. Xostakovitx

nots, representaven la comèdia per a la quitxalla.

Una nit especial fou dedicada a la música obrera, l'anomenada «música autònoma». Sentírem representacions d'orquestrades de balalaika, d'instruments de vent, cors i danses, totes a càrrec de diferents orquestres de fàbrica i d'orquestrades de clubs, és a dir, d'aficionats i dilectants. Els russos es prometen molt d'aquesta mena de música que a nosaltres ens causa impressions molt estranyes, i es creu que gràcies a ella, vindrà un dia en el qual quedi suprimida la frontera que separa la «música artística» de la «música profana», col·locant d'aquesta manera la música en general sobre una plataforma molt més àmplia que l'actual.

Els russos són massa bons propagandistes per no adonar-se de l'ocasió de fer ambient per a algunes de les seves més recents pel·lícules. Puguérem admirar, doncs, un film, *Xapaiev*, que ens mostra un episodi de la lluita de partits a Rússia, i *La joventut de Màxim*, que no és altra cosa que la vida i la formació d'un jove revolucionari en temps de la preguerra.

A més a més dels concerts i altres festivals, no podríem passar per alt una visita col·lectiva organitzada per l'Arxiu de Fonografia de la Secció de Folklore de l'Acadèmia de Ciències. En aquest Arxiu estan col·leccionades les cançons de les cent vintanta-nou nacionalitats i tribus diferents que viuen en el territori de la U. R. S. S., amb llur corresponent catalogació i elaboració. Nosaltres, que havíem treballat, anys enrera, en una empresa semblant, però de menor envergadura, al costat dels mestres Béla Bartók i Zoltán Kodaly, hem pogut admirar amb els ulls — i les oïdes! — de l'especialista l'enorme multiplicitat de totes aquestes cançons que contenen la producció musical de tantes races i tribus des del nord al sud i de l'occident al llevant.

Amb motiu d'una recepció en la Societat de Compositors, el director d'aquesta ens explicà la situació dels compositors russos. Ja que, segons el concepte soviètic, l'artista crea per a la comunitat, és de justícia i és natural que la comunitat el mantingui i li asseguri unes condicions de vida dignes de la seva creació i el seu treball.

Tot compositor obté anualment un encàrrec considerable de l'Estat, que se li abona amb gran liberalitat. En sortir les seves obres impreses, cobra una altra important quantitat en diners. El tiratge de les obres musicals és molt gran; no obstant, dintre breu termini les edicions solen quedar esgotades, ja que la necessitat i el consum musical de les masses són enormes. Els compositors no tenen, així, cap classe de preocupacions materials i porten una vida completament assegurada que no té res de bohemí. Llurs obres queden immediatament acceptades, impreses i interpretades, i cada una d'aquestes operacions representa un nou ingrés. Que lluny som nosaltres, els pobres compositors europeus, que arrosseguem pensament la nostra existència mitjançant classes particulars, assaigs, instrumentació per a altres, etc. El compositor soviètic, si hem de creure el nostre amable informador, i el que hem vist amb els nostres propis ulls, pot dedicar-se tot el dia a la seva tasca de composició i a desenvolupar les seves facultats, fins al límit físicament possible. Quants de compositors dels altres països europeus desitjariem poder fer altre tant!

Hem pogut admirar dos ballets: *Les fonts de Bajissaray*, una composició bastant poc original de l'èpigon Asafjev, i *El Llac dels Cignes*, de Txaiikovski. La tradició de l'antic ballet rus, tan pompós, encara és molt viva en la Rússia d'avui, de manera que les tendències més modernes en el sector de la dansa encara no s'han pogut adimatar molt bé en el país dels soviets. Ja el mateix culte de Txaiikovski, que toca al seu apogeu, és una prova eloqüent de com són forts els lligams que uneixen la Rússia d'avui a la d'abans de la guerra.

En un gran concert representatiu de música simfònica, les obres que més cridaren l'atenció foren una *Composició per a Cinema*, de Xostakovitx, i un *Concert per a piano*, de Xrenjikoff, que ha causat veritable sorpresa. Un altre concert, de caràcter històric, féu reviu la música antiga en instruments de l'època; cal dir que els músics excel·liren en llur impecable interpretació.

En l'escena, ens mostraren encara moltes coses més: *La Dama de Pique*, de Txaiikovski, en una nova versió escenificada per Meyerhold, dues obres contemporànies d'autors russos, *Skutarski*, per Leonoff (que executà el Petit Teatre de l'Acadèmia de l'Estat, de Moscú, vingut a Leningrad expressament per a aquesta representació), i *Pere I*, d'Alexis Tolstoi (representat pel Teatre Dramàtic de l'Estat, de Leningrad).

La nota exòtica estava constituïda sobretot per una comèdia extàtica, d'estil expressionista, del Teatre Jueu de Moscú, que representà també no menys que *El Rei Lear* de Shakespeare. Un teatre de caràcter especial, anomenat Teatre per al Públic Joventut, que assoleix amb els mitjans més senzills els efectes més intensos, posant un públic de nens en veritables trances d'entusiasme, junt amb un altre Teatre de Ni-

records sobre Debussy

Records sobre Debussy

Saint-Germain-en-Laye ha dedicat tota la primera setmana d'aquest mes a celebrar amb música la memòria del seu fill il·lustre, el compositor Achille Debussy, nascut en 1862, que, més tard, decidí dir-se Claude Debussy. Bastant més tard, perquè en 1893 Henri de Régnier encara l'anomenava Achille en una carta a Maeterlinck en la qual li demanava autorització per a posar música a *Pelléas et Mélisande*, tasca que Debussy ja havia començat i no volia tirar més endavant sense permís de l'autor de la lletra. Maeterlinck, assabentat que Debussy havia obtingut en 1884 el Premi de Roma per *L'Infant prodig*, cantata que Gounod admirava, concedí l'autorització.

Pelléas et Mélisande va estrenar-se el 30 d'abril de 1902 a l'Opéra Comique, sota la

Claude Debussy, per J.-E. Blanche

direcció d'Albert Carré. El músic i el poeta renyiren. El paper de Mélisande, que havia d'interpretar la dona de Maeterlinck, Georgette Leblanc, fou creat per Mary Garden. El poeta fins escriví al *Figaro* una carta furibunda, declarant desitjar el fracàs de l'obra. Però Déu no l'escollí.

Poc després d'aquesta estrena, succeí una escena còmica, que ha contat l'humorista Curnonsky. Aquest era a sopar a un restaurant del carrer Rouot, amb Pierre Louys, P.-J. Toulet, Claude Farrère i Debussy. El director d'orquestra del restaurant, en veure entrar el músic, va engagar de *Marsellesa*, i en tota la nit no va parar de fer música en honor de Debussy. Un moment, va deixar de dirigir per a preguntar-li quina era la seva peça preferida.

— No penso pas que pugueu interpretar-la — feu saument Debussy.

— Oh, *cher maître*, tenim un repertori extensíssim!... Digueu: *La Tosca*, *La Traviata*, *Santa Lucia*, *Cavalleria rusticana*?... Debussy anava fent que no. Per fi, per a d'empallegar-se del pesat admirador:

— Estimaria més *Funiculi Funiculà* — féu.

— Excellent idea! És un dels nostres èxits! — Però, us ho demano, enllestiu de pressa! — afegí Debussy, agafant-se a la taula.

— Aquesta corbata li aniria molt bé amb la seva barba.

— Trobo que es veu massa.

(Prager Presse, Praga)

La ràdio i els coloms missatgers

El dia 2 de juliol de 1924, a Paterna, foren llançats uns quants coloms missatgers prop de l'antena de l'emissora, i es notà que l'emissió produïa perturbacions sobre el sentit d'orientació dels ocells, els quals volaven descrivint cercles. Més endavant, el 7 de novembre de 1926, es pogué comprovar igualment, que mentre funcionava l'emissora, els coloms no paraven de descriure cercles, qual-sevulla que fos la longitud d'ona. Fins després d'alguns minuts d'acabada l'emissió les bèsties no empengueren el vol cap al colomar, sense cap vacil·lació.

Uns radiotècnics alemanys, a principis de 1926, procediren, a Kreutznach, a una sèrie d'experiències anàlogues. Els coloms es deixaren anar en un punt diametralment oposat a llur colomar, amb l'estació emissora entremig. Aribats prop de l'antena, es desorientaven i desviaven el vol. No retrobaren la direcció del colomar fins que, tot descrivint voltes, es posaven fora del camp electromagnètic de l'estació.

Aquest any, el mes de març, s'han fet experiències en aquest sentit, a França, a l'estació radiotelegràfica de la Marina, a 15 quilòmetres de Nantes. Mentre l'estació transmetia a tota potència, foren deixats anar dos-cents coloms sota l'antena, els quals, durant els tres minuts que durà l'experiència, giravoltaren dintre el camp de l'antena i no reupregueren l'orientació fins acabada l'emissió.

Deu dies més tard, al mateix indret, foren repetides les experiències. Deu coloms deixats anar abans de l'emissió prengueren la direcció del colomar en quaranta-cinc segons. Deu altres coloms, deixats anar mentre l'estació emetia a 80 amperes, desaparegueren sense vacil·lar. Els altres cent vintanta coloms, deixats anar durant una emissió a 200 kw. (180 amperes), de primer s'allunyen un centenar de metres de l'antena, després hi volaren per damunt, i al cap de dos minuts prengueren la direcció del colomar.

En les primeres experiències, les ones semblen inhibir les facultats d'orientació dels coloms missatgers; en les segones, només semblen atenuar-les.

Lakhovsky, que ja s'havia ocupat d'aquestes qüestions en el seu llibre *Le Secret de la Vie*, publicat fa una dotzena d'anys, creu que els éssers vivents no són sensibles a l'acció de les radiacions artificials, sinó també a les naturals: raigs còsmics, radiació solar, radiacions secundàries, atmosfèriques i tel·lúriques. Però aquestes radiacions no són constants, sinó que sofreixen variacions diàries i temporals, com les marees. Per això caldria haver tingut en compte, almenys, les fases de la lluna i les variacions de la radiació solar abans de treure conclusions prematures de les experiències abans resumides. Es a dir, aquestes no s'han dut a terme amb prou rigor per a poder deduir-ne conclusions precises.

Segons el mateix Lakhovsky, es tractaria d'una inducció electromagnètica de les ones sobre els òrgans d'orientació dels ocells. Hom sap que els vertebrats posseeixen, en l'òida interna, els canals semicirculars, on segons els fisiòlegs resideix el sentit de l'orientació. Lakhovsky suposa que aquests canals es comporten com un radiòmetre. Estan disposats, en efecte, en tres plans perpendiculars dos a dos, constituint un sistema de coordenades necessari i suficient per a determinar la posició de l'ocell en l'espai. Plens d'un líquid conductor, els canals semicirculars es comporten com quadros collectors d'ones. Quant a l'espiral deformable que completa l'òida interna, exerciria el paper de selfinductància.

— Mans enlaire!

(Il Settebello, Roma)

MATHIAS SEIBER

(Copyright by «Europa» i MIRADOR)

— Em creia que era un miratge!

(Everybody's, Londres)

CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 44655

Subscriuiu-vos a **MIRADOR**

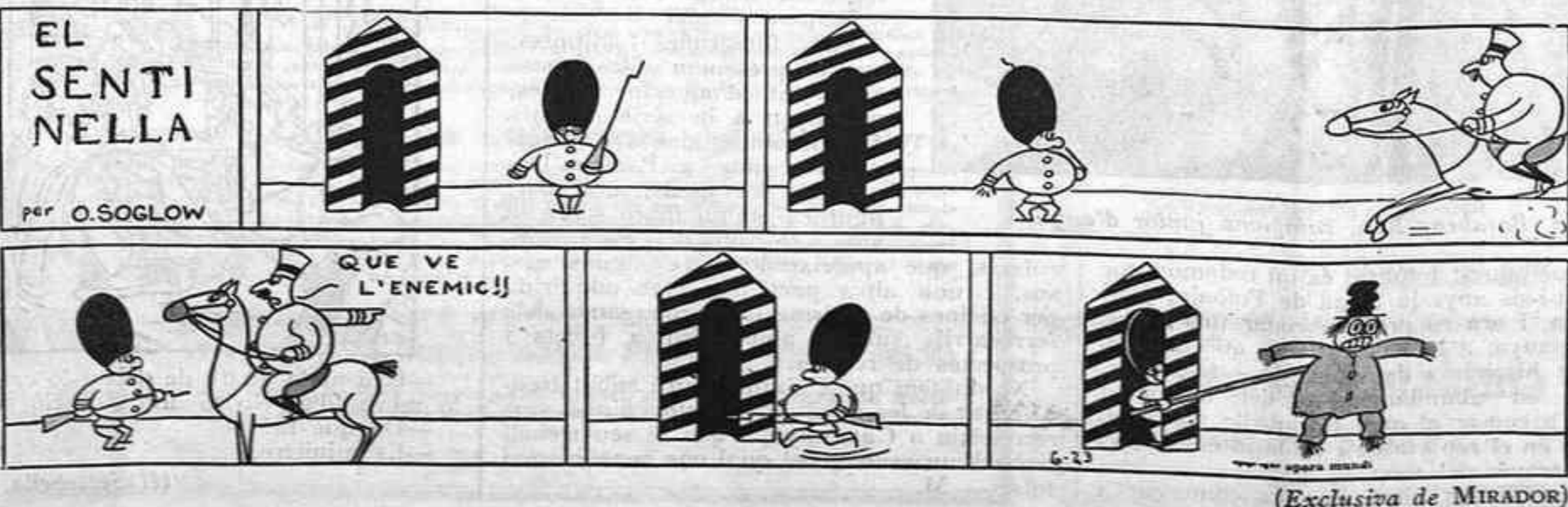
Rambla del Centre, 19 (Llibreria Bergé) - Barcelona

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

Et Sr. _____
que viu a _____
carres _____ n.º _____ es subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de **3'50 ptes.** trimestre.

de _____ de 193 _____

de _____ Signatura

EL SENTI NELLA

per O.SOGLOW

QUE VE L'ENEMIG!!

(Exclusiva de MIRADOR)

IMPRESOS COSTA
NOU DE LA RAMBLA, 45
BARCELONA